

نشریه علمی مرکز شهید مطهری خوی

پژوهنده

سال اول / شماره چهارم بهمن ۹۹

سالروز پیروزی انقلاب اسلامی مبارک.

تبریک آغاز ترم جدید به همه

مسئولان، اساتید و دانشجویان گرامی

دانشگاه فرهنگیان
مرکز شهید مطهری خوی

ما بابتو پر گزیم

علم برای یک ملت مهم ترین ابزار آبرو و پیشرفت واقتدار است.

(بیانات رهبر معظم انقلاب اسلامی در دیدار رؤسای
دانشگاه ها، پژوهشگاه ها، مراکز رشد و پارک های علم
و فناوری، ۱۳۹۴/۰۸/۲۰)

دانشگاه فرهنگیان
مرکز رشد علمی خوی

انجمن علوم تربیتی مرکز شهید مطهری خوی

سردبیر نشریه و دبیر انجمن علمی علوم تربیتی:

کیما ناصری

لی اوت و صفحه آرایی:

فاطمه کرمانشاهی

با تشکر از همه مسئولین، اساتید و دانشجویان گروه
که ما را در تمامی مراحل همراهی و حمایت میکنند.

نشریه علمی مرکز شهید مطهری خوی

سال اول / شماره چهارم / بهمن ۹۹

صاحب امتیاز:

انجمن علوم تربیتی مرکز شهید مطهری خوی

مدیر مسئول و معاون گروه علوم تربیتی:

دکتر قهرمان مددلو

آنچه در این شماره می خوانید

۷ چشم انداز حرفه ای معلمی در پسا کرونا	۶ فن بیان نیاز اصلی هر معلم
۹ اهمیت دوره ابتدایی	۸ ایجاد و تقویت دیدگاه کارآفرینانه در کودکان...
۱۱ نشست علمی مجازی	۱۰ عوامل تاثیرگذار بر مدیریت کلاس
۱۴ آزمون تیمز و عملکرد دانش آموزان ایرانی	۱۲ خجالت
۱۸ زنگ ریاضی با طعم خلاقیت	۱۶ ترس از مدرسه
۲۰ روش بحث گروهی در تدریس	۱۹ چگونگی تاثیر والدین بر پیشرفت فرزندان
۲۲ چگونه با دانش آموزان برخورد کنیم	۲۱ نتایج مسابقه دهه فجر
۲۴ نگارش تخیلی و غیر تخیلی	۲۳ آموزش مهارت های اجتماعی به کودکان
۲۶ بدیه پردازی	۲۵ ورزش کردن در روزهای کرونا
۲۹ شکلات تلخ	۲۸ کودکان اتیسم در مدرسه
۳۲ خبر قرآنی	۳۰ مسابقه گام دوم انقلاب

سخن مدیر مسئول

با سلام و احترام خدمت اساتید و دانشجویان عزیز به ویژه ورودی های جدید و هم چنین با عرض تبریک ۲۲ بهمن سالگرد پیروزی انقلاب شکوهمند اسلامی ایران مطالبی را در خصوص اهمیت پژوهش به سمع و نظر عزیزان می رسانم

با علم به اینکه پژوهش از زیر ساختهای مهم توسعه هر کشوری می باشد. پژوهش زیربنای اصلی پیشرفت محسوب می شود. در جهان امروز، ممالکی که به استقلال ملی و اهداف توسعه جامعه خویش بها می دهند، در برنامه ریزی های استراتژیک و سیاستگذاری های علمی خود پژوهش را در اولویت نخست قرار داده اند. از این رو کشورهای پیشرفته جهان منابع انسانی و مالی فراوانی را به منظور انجام پژوهش های علمی در اختیار دانشگاه ها و موسسات تحقیقاتی قرار می دهند . پیشرفت های اقتصادی و فن آوری زاینده پژوهش های گسترده علمی هستند. به همین اعتبار کشورهای توسعه یافته مهم ، عمده ی از تولید ناخالص ملی خود را به امور و فعالیت های پژوهشی اختصاص داده و برای عقب نماندن از چرخه رقابت پر شتاب علمی و فن آوری ، پیوسته بر بودجه های پژوهشی و تحقیقی خود می افزایند.پژوهش می تواند ائتلاف وقت ، سرمایه و اندیشه را به میزان زیادی کاهش دادا و ما را در رسیدن به ای هدف یاری نماید.پژوهشگری ، حرفه و گرایش ، پیرایش و پالایش نیست که به ردی محدود و به تعریف موصوف گردد ، بلکه جوششی از چشمه فیاض توانمندی و بعد خلیفه الهی آدمیزادگان است .ملتی که پژوهش را قدر می داند ، پژوهشگر را بر صدر می نشاند و جامعه ای که فکر و فرهنگ را پا می دارد ، فرهیختگان را سپاس می گذارند هدف از نگارش این متن ، آشنایی با پژوهش در آموزش و پرورش و نقش آن در تربیت دانش آموزان پژوهشگر و اینکه تنها راه توسعه هر جامعه درزمینه های مختلف ، پژوهش است ، می باشد .

معلمان ، نخستین مشعلداران پیشرفت فکری دانش آموزان هستند .معلمان مجرب و بادرك و فهم برای پربار کردن هرچه بیشتر درس ، در تمام زندگی به دنبال اندیشه ها و مطالب تازه هستند . آنان به دانش آموزان می آموزند که چگونه علمی فکر کنند . چگونه منطقی بیندیشند ، چگونه مشاهده کنند و چگونه مشاهدات خود را منظم نمایند ، چگونه حدس بزنند و ... معلمان باید بتوانند فعالیت های علمی دانش آموزان را برنامه ریزی و هدایت و روحیه تعاون و هم فکری را در آن ها تقویت کنند . برای نیل به این مهم ، معلمین باید خود پژوهشگر باشند و با جان و دل با دانش آموزان مشارکت و همکاری داشته باشند .

قهرمان مددلو

سخن سردبیر

به نام آنکه در ما گفتن آموخت

به انسان ، در معنی سفتن آموخت

مفتخر و خرسندیم که به لطف الهی با شماره چهارم از نشریه علمی پژوهنده همراه شما مخاطبان گرانقدرمان هستیم .

سالروز پیروزی انقلاب اسلامی را تبریک عرض میکنیم و جا دارد اشاره کنیم همه ما ۲۲ بهمن را با پیروزی میشناسیم و میدانیم مردم دین باور و انقلابی ایران به پیشوایی بنیان گذار فرزانه ی انقلاب اسلامی و با تکیه بر مبانی الهی ، سه اصل اساسی « استقلال، آزادی، جمهوری اسلامی» را هدف قرار داده اند و چیزی که بر درخشش این انقلاب می افزاید، بهره گیری از تعالیم اسلامی و هویت فرهنگی است و همچنین یکی از بزرگترین ارزش ها و دست آورد های انقلاب شکوهمند اسلامی ما، خود باوری در تمام زمینه هاست. امید است که ما دانشجویان هم در مسیر زندگی بتوانیم به خود باوری برسیم ، گوهر والای خود را بیابیم و برای جامعه مفید باشیم .

دانشجویان عزیز ورودی ۹۹، بی شک موفقیت شما در کنکور سراسری ، دستاورد بزرگ و یک نقطه شروع برای شماسست . در این راه چالش ها و فرصت های بیشتری پیش روی شما خواهد بود پس با اعتماد به خود ، تلاش و کوشش در این راه حرکت کنید و فراموش نکنید که ورود شما به دانشگاه ، اولین قدم برای رسیدن به آرزو ها و هدف هایتان می باشد ؛ بنابراین در راه رسیدن به هدف هایتان هرگز متوقف نشوید .

اکنون در شماره چهارم باید یادآوری کنیم که این نشریه با هدف ارتقا و شناخت

هر چه بهتر رشته تحصیلی و مهارت های مورد نیاز برای آینده شغلی ،

شروع به کار کرده است و ما همواره چشم به راه نظرات، پیشنهادات

ومطالب شما مخاطبان ارزشمند هستیم تا با دلگرمی بیشتر به مسیر

خود ادامه دهیم . امید است همه باهم برای پیشرفت تلاش کنیم

.

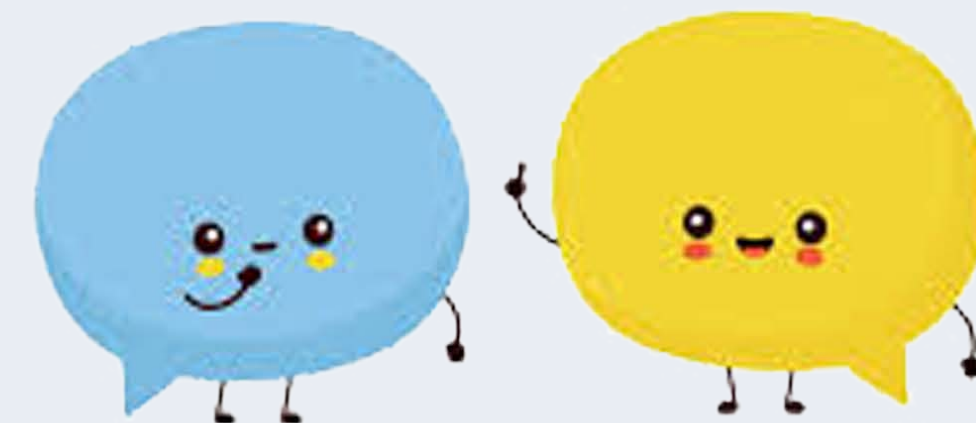
و در پایان شروع ترم تحصیلی جدید را خدمت همه مسئولان

، اساتید و دانشجویان عزیز تبریک گفته و آرزوی موفقیت و

سلامتی برای شما داریم .

کیمیا ناصری

معلم و معلمی همواره در ادیان آسمانی و در اندیشه بزرگان و متفکرین جهان مورد احترام بوده است و معلم برای اداره کلاس درسی خود باید دارای مهارت های خاصی باشد که یکی از مهارت ها مهارت فن بیان است. یک معلم برای اینکه فن بیان قوی داشته باشد، باید دایره لغات بسیار گسترده ای داشته باشد تا ذهن او آماده و پویا باشد تا در هر شرایطی بتواند به صورت بداهه صحبت کند تا کلاس خود را اداره کند و معلمان عزیز این موضوع را در نظر داشته

باشید که شروع و اولین برخورد با دانش آموزان بسیار مهم است و برای شروع باید نکاتی را رعایت کنیم از جمله با لحن آرام و شمرده شمرده صحبت کنید و داشتن انرژی مثبت نیز مثل بیماری های واگیردار مسری است. انرژی نباید فقط به صورت نهفته باشد، بلکه باید در کلام و فن بیان نیز این انرژی نمایان باشد هنگام صحبت گاهی به صدای خود اوج و قدرت دهید، گاهی با صدای پایین تر. این امر

به شما کمک می کند که صدای یکنواختی نداشته باشید تا به قول معروف دانش آموزان خوابشان نبرد. ارتباط موثر در کلاس معلم باید دارای قدرت ثبات کلامی باشد. از استفاده کلمات عامیانه خودداری کنید. معلم باید همیشه با بیان و لحن مودبانه سر کلاس حاضر شود. معلم باید حتی در موقع لزوم از دانش آموزان با کلام خواهش صحبت کند. گاهی اوقات مطالب غیر جدی و غیر درسی بیان کنید تا شخصیت شما انعطاف پذیر به نظر برسد.

منظم در موقع حاضر شدن در کلاس را فراموش نکنید. در صحبت های خود تکه کلام نداشته باشید. داشتن ابهت و کاریزما سعی کنید به خوبی دانش آموزان را بشناسید. خود را به مطالب مسلط نشان دهید. تمامی توانی خلاصه و کامل صحبت کنید. زمانی که معلم بتواند فن بیان خود را به خوبی ارتقا دهد و آن را به عالی ترین حد برساند، قطعاً معجزه خواهد کرد و اتفاقات خوبی برایش خواهد افتاد.

منبع: مقاله فن بیان معلم (مهسا عبدی)

چشم انداز حرفه معلمی

و نظام آموزشی در دوران پسا کرونا

اسملا صاقلو

اتفاقاتی که پیرامون ما دست به وقوع می دهند همیشه خوب مطلق و یا بد مطلق نیستند.

در آستانه یک سالگی ورود ویروس کووید ۱۹ به زندگی مان هستیم این در حالی است که رنج از دست دادن عزیزان در جای جای این کره خاکی را ب طرز جدیدی شاهد بوده ایم در حالی که این ویروس توانست بسیاری از محاسبات سیاسی، اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی و بسیاری از فرهنگ ها و سنت ها را تغییر دهد اما تاثیر بسزایی در سیستم آموزشی گذاشت. قبل از این فضای مجازی در کشور ما صرفاً پدیده ای فانتزی جلوه داده شده بود و بیشتر برای ارتباط های روزمره و عادی مورد استفاده قرار میگرفت اما کووید ۱۹ به عنوان یک تغییر ساختار شکن ظاهر شد و نشان داد که فناوری نه تنها پدیده ی لوکس و فانتزی نیست بلکه جز جدایی ناپذیر و ضروری در سیستم آموزشی ما می باشد.

روش های آموزشی مبتنی بر فناوری، پیش از کرونا در نظام آموزشی ما تاکنون مورد استقبال چندانی مواجه نشده بود اکنون به مدد کرونا سد بکارگیری فضای مجازی و فناوری در آموزش در نقاط مختلف کشور شکسته شده است. در دوران پس از کرونا انتظار می رود فناوری بیش از پیش در نظام آموزشی ما شناخته شده و جای خود را در این نظام بیابد. رویکرد آموزشی ترکیبی در دوران پسا کرونا بهترین روش برای آموزش خواهد بود. آموزش ترکیبی به معنای هر نوع ترکیب آموزش حضوری با آموزش غیرحضوری مبتنی بر فناوری در زمان و مکانی فراتر از کلاس است. حرفه ی معلمی بعد از این بعد زمان و مکان را بیش از پیش در هم خواهد شکست به طوری که علاوه بر ارتباط چهره به چهره، معلم و دانش آموز می توانند خارج از فضای مدرسه نیز به امر یاددهی و یادگیری بپردازند. چرا که هم معلم و هم دانش آموزان در طول دوران کرونا چگونگی استفاده از فضای مجازی را تجربه کرده و در این راه ابتکاراتی نیز داشته اند.

همچنین در این دوران کلاس های درس معکوس نیز جلب توجه خواهند کرد طوری که محتوای آموزشی به صورت الکترونیکی تولید و قبل از کلاس حضوری از طریق بسترهای مجازی در دسترس فراگیران قرار می گیرد. دانش آموزان بعد از دریافت محتوای درس در کلاس درس حاضر شده درباره محورهای عرضه شده در محتوای الکترونیکی بحث کرده و به فعالیت و تمرین می پردازند. ملموس است که این شیوه در یادگیری هر چه بهتر و بیشتر فراگیران بسیار موثر است.

در مجموع می توان پیش بینی کرد که در روش های آموزشی پسا کرونا به کارگیری فناوری های اطلاعاتی و ارتباطی در فرآیند یاددهی و یادگیری توسعه چشمگیری یافته و به سمت روش های مبتنی بر فناوری حرکت کند. امید داریم کشور ما نیز در آینده نه چندان دور به سمت مدارس هوشمند پیش رود چرا که در این مدارس مسائلی چون افت تحصیلی، ترک تحصیل، گریز و بیزاری از مدرسه کمتر به چشم میخورد.

مقطع ابتدایی از مقاطع مهم و اثرگذار در دوران زندگی است. با توجه به اینکه ارزشهای کسب شده قبل از ۲۰ سالگی حفظ می شوند، آموزش کارافرینی در مقطع ابتدایی اهمیت می یابد و محتوای آموزش کارافرینی در این دوره باید متناسب با نیازهای دانش آموزان تدوین شود. بسیاری از کشورها با در نظر گرفتن این مسئله و برنامه ریزی بلندمدت، کارافرینی را وارد برنامه های رسمی و غیررسمی مدارس خود کرده اند. مطابق نتایج، آموزش های رسمی در ابتدایی در نگرش کارافرینانه اثر مستقیمی بر کارفرین شدن افراد در آینده دارد و هنگامی که امکان خود اشتغالی برای این افراد به وجود بیاید، میتوانند آن را به عنوان یک مسیر زندگی برگزینند. کارافرینی یک طرز تفکر و بینش است که دوران کودکی و سال های اولیه مدارس سهم بسزایی در پرورش این بینش دارد. گزارش کمیسیون آموزش کارافرینی اروپا در سال ۲۰۱۲ هدف نهایی از آموزش برنامه های کارافرینی در مدارس ابتدایی را دستیابی به نگرش کارافرینی عنوان می کند. برنامه های

آموزش کارافرینی در ایران نیز بیشتر در مقطع آموزش عالی دنبال می شود و به صورت رسمی در مقطع راهنمایی و دبیرستان کمتر توجه شده است. این در حالی است که سند تحول

بنیادین و برنامه درسی ملی بر مفاهیم خلاقیت و نوآوری، آشنایی با مشاغل در جامعه، خودآگاهی و اعتماد به نفس و آشنایی با کسب و کارها برای تربیت نیروی انسانی کارآمد تاکید دارند. بطور کلی و طبق پژوهش های انجام گرفته مهمترین وظایف معلمان و والدین برای ایجاد نگرش کارافرینانه در کودکان عبارتند از:

۱- میل به موفقیت: با ایجاد مولفه هایی مانند لذت از کار و سخت کوشی، داشتن پشتکار و پیگیر بودن، وقت شناسی و موفقیت طلبی و برنامه ریزی برای رسیدن به هدف، میتوان به این مهم در کودکان دست یافت.

۲- کنترل شخصی: ایجاد و تقویت همکاری، همدلی، رعایت نظم، وظیفه شناسی، مسئولیت پذیری، روی پای خود ایستادن، مهارت های ارتباطی، کار تیمی، خطر پذیری، مثبت اندیشی، تحمل ابهام و مشورت در کار در بین کودکان با استفاده از روش های تدریس مناسب.

۳- خلاقیت و نوآوری: کمک به ایجاد ابتکار عمل، تفکر خلاق، حل مسئله، توانایی تصمیم گیری و نتخاب، تفکر انتقادی و انعطاف پذیری.

۴- عزت نفس: کمک به ایجاد و تقویت خودآگاهی، اعتماد به نفس، خودباوری و اخلاق و تعهد در کسب و کار.

۵- شناسایی فرصت: آشنایی با پول و نحوه کسب درآمد، آشنایی با انواع کسب و کارها، شناخت بازار و آشنایی با فناوری اطلاعات (IT).

یکی از متخصصین علوم تربیتی و دانشیار دانشگاه در این خصوص می گوید: «کودک را باید آموزش داد تا پیگیر باشد تا به هدفش برسد. اگر خسته شد، شکست خورد یا ناامید شد باز هم میتواند به هدفش برسد. مهم به هدف رسیدن است. این موضوع را باید به او یاد داد که راه پستی و بلندی دارد. مهم این است که ادامه دهد».

دوره اهمیت ابتدایی

دوره ابتدایی به جهت رشد و تربیت شخصیت کودک دوره ای بسیار مهم است که به آن دوره اطاعت، خلاقیت و تأدیب برای بروز استعداد های عمومی نیز می گویند.

از جمله اهداف این دوره مهم می توان به موارد ذیل اشاره کرد:

(۱) پرورش قوای جسمانی کودک

(۲) پرورش استعدادهای کودک و کمک به رشد خلاقیت او

(۳) پرورش فضائل دینی و اخلاقی

(۴) ایجاد مهارت های اساسی خواندن و نوشتن

(۵) آموزش نکات بهداشتی در خانه و مدرسه

(۶) آماده کردن کودک برای تحصیلات بالاتر

(۷) آشنایی کودک با زندگی اجتماعی خارج از خانواده

آموزش ابتدایی پایه آموزشی و نقطه ورودی یک حرکت طولانی و مهم در زندگی کودکان آموزش ابتدایی و دبستانی است. دانش آموزان با ورود به این دوره با یک تحول اساسی مواجه می شوند و از نظر توانایی ذهنی برای برای کسب بسیاری از مسائل آموزشی و تربیتی که قبل از ارتباط مستقیم با مدرسه پیدا نکرده بود، آمادگی پیدا می کنند و تحولات عظیمی در ذهن دانش آموز می کند.

نسبت به مسائل اجتماعی ایجاد می شود. از طرفی این دوره شکوفایی بسیاری از استعدادهای دانش آموز است از جمله استعدادهای هنری، ادبی و فنی. برنامه هایی ایجاد می گردد و قطعاً ضمانت کارفرما برای کسب موفقیت های آتی در زندگی شخصی و اجتماعی فراهم خواهد شد. یکی از برنامه های مهم این دوره روابط معلم و شاگرد است. چراکه برخوردهای اولیه در تنظیم شخصیت بچه و شکل گیری خصوصیات رفتاری و اعتقادی او و خصلت ها و منش های او بسیار تعیین کننده است. پس از نظر کیفی آموزش و پرورش ابتدایی اهمیت بالایی دارد و بنابراین باید قسمت عمده برنامه ها و امکانات و نیروی انسانی و تحقیقاتی و پژوهشی در این دوره متمرکز کرد. هر ساله جمع کثیری از بچه ها برای پیمودن این دوره پس از گذراندن سال ها در آموزش خانواده و والدین وارد این مقطع می شوند. لذا اهمیت ویژه این دوره بسیار زیاد است و باید به آن توجه بیشتری نمود.

نباید به آموزش ابتدایی با این نظر نگاه کرد که چون اولین پایه است از نظر آموزشی در مرحله ای پایین قرار دارد. به همین دلیل حکم زیربنایی را در ساخت تعلیم و تربیت کشور اجرا می کند.

عوامل تاثیر گذار بر سبک مدیریت کلاس

فاطمه علیزاده

مدیریت کلاس، متغیر کلیدی در ایجاد جو مطلوب برای آموزش و یادگیری دانش آموزان به شمار می آید. امروزه، تجهیز معلمان به مهارت های کارآمد مدیریتی، در برنامه ریزی برای آموزش های حرفه ای، ضرورتی غیر قابل انکار است؛ بنابراین شناخت عوامل مؤثر بر سبک های اثربخش مدیریت کلاس به منزله پیش نیازی در طراحی روش های توسعه سبک ها و مهارت های مدیریتی، اهمیت دارد. حال سوال اساسی اینجاست که آیا میان عوامل مربوط به معلمان از جمله مدرک تحصیلی، رشته تحصیلی، سابقه خدمت و سبک مدیریت آن ها رابطه ای وجود دارد؟

امروزه روش های نوین در تدریس بر مبنای نظریه ها و پژوهش های تربیتی ارائه شده است تا به کمک آن ها معلم بتواند یک فرایند را هر چه بهتر به سوی کسب اهداف آموزشی سوق دهد؛ اما موفقیت و کارایی این روش ها مستلزم فراهم بودن شرایط مناسب کلاسی است؛ یعنی فراهم بودن حد مطلوبی از آرامش، پذیرش و همراهی دانش آموزان با معلم. این را نیز باید توضیح داد که بدرفتاری دانش آموزان، شایع ترین نگرانی در میان معلمان تازه کار و هم در میان معلمان باتجربه است. طبق گزارش های تحقیقاتی بیش از پنجاه درصد زمان کلاس صرف حل مسائل انضباطی و اداره کلاس می شود به همین دلیل مدیریت کلاس برای خلق بهترین محیط به منظور یادگیری، اولویت نخست در مسئولیت های معلم به شمار می آید.

واژه «مدیریت کلاس» در اغلب تعاریف سنتی، مترادف واژه انضباط بکار رفته است اما در متون علمی معاصر چیزی فراتر از انضباط است و حتی خود نظم زیرمجموعه مدیریت بشمار می رود و مدیریت کلاس را به مثابه ترکیبی از آموزش، سازمان دهی مواد و فعالیت های درسی و تلاش برای کاهش بدرفتاری دانش آموزان توصیف می کند. در تعریف جامع مدیریت کلاس می توان این گونه گفت، مدیریت کلاس یعنی کلیه تلاش های معلم برای سرپرستی فعالیت های کلاس که شامل تعاملات اجتماعی،

رفتار دانش آموزان و یادگیری است.

آنچه در بحث مدیریت کلاس توجه پژوهشگران را جلب کرده وجود تفاوت در رفتارهای مدیریتی معلمان است می توان این گونه بیان کرد که واکنش معلم به موقعیت های کلاسی و شیوه ها و روش هایی که در حل مسائل کلاس برمی گزینند، ریشه در باورهای وی دارد. نظریه پردازانی همچون وانگ (۱۹۹۸) سه رویکرد اساسی در مورد مدیریت کلاس مطرح کرده که شامل: رویکرد مداخله گرایانه (معلم محور)، رویکرد تعامل گرایانه، رویکرد غیر مداخله گرایانه (دانش آموز محور) است در این پیوستار هر چه از مداخله گرایی به سمت غیر مداخله گرایی پیش رویم، میزان کنترل کم و در مقابل مشارکت و مسئولیت دانش آموز در کلاس افزایش می یابد.

خوشبختانه در کشور عزیزمان ایران پژوهش های زیادی در همین زمینه انجام شده است که مطالب و نتایج ذکر شده برگرفته از یکی از همین مطالعات می باشد در این پژوهش توصیفی اغلب معلمان، به سبک مداخله گر گرایش دارند. توضیح احتمالی برای پذیرش رویکرد مداخله گرایانه در میان معلمان، این است که معلمان هنوز خودشان، مسئولیت کامل تدریس را برعهده می گیرند و هنگامی که تدریس معلم محور باشد، جو کلاس مطیع و منفعل خواهد بود براساس نظریه کانتر که روش های کنترل و اجبار را توجیه می کند، هدف مدیریت کلاس، رفع «نیاز معلم» است این باور سبب می شود که معلم تلاشی در جهت کاربرد روش های مسالمت آمیزتر نکند. یکی دیگر از دلایلی که معلمان را به کاربرد روش های مداخله گرایانه هدایت می کند، تعداد زیاد دانش آموزان است. همچنین یافته های تحقیق بیانگر تاثیر مثبت آموزش های آکادمیک بر سبک مدیریت کلاس معلمان است، به گونه ای که معلمان با مدرک دیپلم و فوق دیپلم به سبک مداخله گرایانه و معلمان لیسانس و فوق لیسانس بیشتر به سبک تعاملی گرایش داشتند.

پیشنهادهای برگرفته از تحقیق برخورداری از تحصیلات حداقل کارشناسی و مهارت های مدیریت اثربخش کلاس درس برگزاری کارگاه های آموزشی و دوره های آموزش ضمن خدمت با افزودن بحث مدیریت کلاس درس به سرفصل دروس مراکز تربیت معلم و دانشگاه فرهنگیان

منبع: امین یزدی، امیر عالی، آمنه ۱۳۹۵، تاثیر ویژگی های معلم بر سبک مدیریت کلاس

نشست تخصصی مجازی

به مناسبت هفته پژوهش

موضوع:

پژوهش مهارت آموزی، رشد حرفه ای

زمان: پنجشنبه ۹۹/۹/۲۷

ساعت ۱۶ عصر در بستر Adobe connect

<http://vc.cfu.ac.ir/madadlu2>

جناب آقای دکتر مددلو

عضو هیئت علمی دانشگاه فرهنگیان

مخاطبین: دانشجو معلمان

انجمن علمی علوم تربیتی مرکز شهید مطهری خوی

نشست علمی (مجازی)

در تاریخ ۲۷ آذر ماه به مناسبت هفته پژوهش، نشستی با موضوع پژوهش، مهارت آموزی و رشد حرفه ای به همت انجمن علمی علوم تربیتی مرکز برگزار شد. در این نشست دانشجو معلمان عزیز حضور داشتند و از مطالب استاد بزرگوار جناب آقای دکتر مددلو استفاده کردند.

در این نشست خانم دکتر سودی، ریاست محترم مرکز هم حضور داشتند و در پایان نشست صحبت هایی را ارائه دادند. برای تمامی شرکت کنندگان گواهی حضور صادر خواهد شد.

خجالت

خدیجه حشمتی

زمستان سال تحصیلی ۹۸-۹۹ بود . به صورت ناگهانی بیماری به اسم ویروس کرونا جهان را فرا گرفت ؛ بنابراین برای جلوگیری از انتقال بیماری مدارس و دانشگاه ها تعطیل شدند و قرار شد دروس به صورت مجازی ارائه شوند و بالطبع دانشگاه ما هم باید دروس را مجازی ارائه میداد. در واحد درسی زبان فارسی، استاد از ما خواست برای فعالیت کلاسی یکی از دروس فارسی سوم ابتدایی را به صورت ویس تدریس کنیم ، انگار که دانش آموزان حضور دارند؛ بنابراین من تصمیم گرفتم ارائه متفاوت تری داشته باشم. از مادرم خواستم که با همسایه ها صحبت کند تا از فرزندان آنها برای تدریس کمک بگیریم.

بعد از موافقت والدین متاسفانه بچه ها از من خجالت می کشیدند و به خانه مان نمی آمدند. با هر زحمتی بود؛ آنها را به خانه مان آوردم و در یکی از اتاق ها مشغول شدیم ؛ برای رفع خجالت دانش آموزان تصمیم گرفتم با شیرینی و شکلات از بچه ها پذیرایی کنم و با یک شعر و آهنگ راجع به درسی که می خواهم تدریس کنم شروع کردم؛ یکی یکی آنها را با اسمهای کوچکشان صدا کردم تا احساس راحتی و حس اعتماد را به آنها انتقال دهم و سعی کردم طوری رفتار کنم که بچه ها من را به عنوان یک دوست بپذیرد تا یک معلم در بین آن ها . روی درس را که می خواندم در بین درس بعضی کلمات را به عمد اشتباه می خواندم تا آنها اصلاح کنند یکی یکی بچه ها را صدا زدم تا آنها نیز هر کدام قسمتی از درس را بخوانند و گفتم اگر کسی راجع به این درس خاطره ای یا داستانی دارد برای ما توضیح بدهد . ۲ نفر از بچه ها داستان های متفاوتی گفتند که حتی انتظار گفتن این داستان ها را از آنها نداشتم کسانی که هم حرف نزدند از آنها خواستم که هرچی از این درس یاد گرفته اند بگویند و من هم کمک شان کردم تا خلاصه ای از درس را بگویند؛ کم کم متوجه شدم که بچه ها نسبت به ابتدای کلاس مقداری راحت حرف می زنند و راحت رفتار می کنند؛ بنابراین تصمیم گرفتم برای اینکه کلاس کسل کننده نباشد و بچه ها هم خسته نشوند به حیاط برویم، روی توپ یک کلمه را می نوشتم و می گفتم اگر توپ به کسی بخورد باید با آن کلمه یک جمله بنویسد و... بعد از پایان کلاس متوجه شدم بچه ها خیلی راحت در کلاس با من صحبت می کنند و یا در بعضی قسمتهای درس حتی داوطلب نیز می شدند، جو کلاس نسبت به ابتدای کلاس کاملاً فرق داشت. .

اگر چه قبلاً به برادرانم در درس هایشان کمک کرده بودم؛ اما کلاس با حضور چندین دانش آموز یک تجربه خاص بود امیدوارم در آینده نیز بتوانم تدریسهای موفقی داشته باشم .

این خاطره درباره دانش آموزان خجالتی و کمرویی آنها است ؛ بنابراین در اینجا میخواهیم تعریف

خجالتی بودن یک دانش آموز ، عامل بروز آن و راهکارهای جلوگیری از آن را بررسی کنیم.

تعریف خجالت و کمرویی: کسی که در مقابل افراد دیگر دستپاچه شده و احساس ناراحتی کند ، فردی خجالتی و کمرو است . فرد خجالتی در فعالیت های گروهی مشارکت لازم را ندارد، توانایی بیان خواسته ها و نظرات خود در بین دیگران را ندارد.

چه بسیار دانش آموزان و دانشجویان موشمند و خلاق که در مدارس و دانشگاه ما فقط به دلیل کمرویی و معلولیت اجتماعی، همواره از نظر پیشرفت تحصیلی و قدرت خلاقیت و نوآوری نمره ی کمتری از چه بسیار همسالان عادی خود عایدشان می شود؛ چرا که کمرویی یک مانع جدی برای رشد قابلیت ها و خلاقیت های فردی است.

عوامل زیادی در پیدایش کمرویی موثرند، برخی از جنبه های کمرویی حاصل یادگیری است و زمینه های فرهنگی، محیط و شرایط خانوادگی و همچنین الگوهای رفتاری و اجتماعی زمینه مساعدی را برای بروز کمرویی ایجاد می کند، افراد خجالتی کیفیت ارتباطی پایین تری از افراد غیر خجالتی دارند افراد کمرو در تعامل های اجتماعی و روابط بین فردی خود ناشیانه رفتار می کنند و به عبارت دیگر فاقد مهارتهای اجتماعی هستند.

چند راهکار عملی

• عوامل کمرویی کودک خود را بشناسید و سعی کنید آن رابه حداقل برسانید.

• سعی کنید انجام کارهایی را از کودک درخواست نمایید که می دانید ازعهده آنها برمی آید. با این کار اعتماد به نفس او را افزایش می دهید و خود به خود زمینه کمرویی را در او کاهش می دهید.

بازی های دسته جمعی، نقش مهمی در کاهش کم رویی کودک دارد. به او کمک کنید تا با هم سن های خودش به صورت دسته جمعی بازی کند.

• بهتر است رفت و آمد های خانوادگی و دوستانه را بیشتر کنید.

• با ثبت نام فرزندان در باشگاه های ورزشی یا کلاس های منری، روحیه فعالیت های گروهی را در او تقویت کنید. یکی از علل کمرویی ضعف اعتماد به نفس است، پس تا می توانید اعتماد به نفس فرزندان را تقویت کنید، تمام رفتارهای مثبت وی را تشویق کنید و از تشویق کردن رفتارهای منفی خودداری کنید و او را در صورت لزوم متوجه اشتباهاتش نکنید.

پیشنهاد سردبیر نشریه: مخاطبان گرانقدر نشریه علمی پژوهنده شما هم میتوانید از این پس

خاطره های خود را برای ما بفرستید تا سایر دانشجویان از تجربه های شما استفاده کنند.

منبع: رجبی، غلامرضا (۱۳۹۰). رابطه خود انتقادی با اضطراب اجتماعی و ترس از شکست با کمرویی دانش آموزان. روانشناسی بالینی ۲۱، (۲)، ۱۴-۲۳.

آزمون تیمز و عملکرد دانش آموزان ایرانی

کیمیا ناصری

مطالعه بین‌المللی روندهای آموزش ریاضیات و علوم (تیمز) از مهم‌ترین و وسیع‌ترین مطالعات تطبیقی در قلمرو ارزشیابی‌های پیشرفت تحصیلی به شمار می‌رود که تحت نظر انجمن بین‌المللی ارزشیابی پیشرفت تحصیلی IEA انجام می‌شود. آزمون بین‌المللی تیمز وضعیت تحصیلی دانش‌آموزان پایه چهارم و پایه هشتم را در ریاضیات و علوم می‌سنجد و هر ۴ سال یک بار برگزار می‌گردد.

تیمز، اطلاعات ارزشمندی برای کشورها فراهم می‌آورد و به آن‌ها این امکان را می‌دهد تا چگونگی آموزش ریاضی و علوم در پایه‌های چهارم و هشتم را در طول زمان بررسی کنند. در واقع یافته‌ها و اطلاعات به دست آمده از این گونه مطالعات، منبع مهم و تعیین کننده‌ای برای شناسایی نقاط ضعف و قوت نظام‌های آموزشی کشورها در مقیاس ملی و بین‌المللی و به دنبال آن، ارائه راهکارهای علمی و مؤثر در بهبود فرآیند یاددهی - یادگیری است.

در آزمون تیمز، ارزیابی توانایی ریاضی دانش‌آموزان در هر دو پایه، در دو زمینه تحت عنوان «حیطه‌های شناختی» و «حوزه‌های محتوایی» انجام می‌پذیرد. زمینه محتوایی به ارزیابی حوزه‌های موضوعی (برای مثال اعداد و عملیات، جبر و هندسه) اختصاص دارد و حیطه‌های شناختی به توصیف فرآیندهای

تفکر (دانستن، به کار بستن و استدلال کردن) می‌پردازد و مجموعه‌ای از رفتارها را ارزیابی می‌کند که انتظار می‌رود دانش‌آموزان با درگیر شدن با ریاضی از خود بروز دهند. ایران نیز از سال ۱۳۷۰ شمسی برابر با ۱۹۹۱ میلادی تا کنون در این آزمون شرکت نموده و نتایج آزمون بین‌المللی تیمز در این سال‌ها بیانگر آن است که میانگین نمرات دانش‌آموزان ایرانی در این آزمون از میانگین نمرات بسیاری از کشورهای شرکت‌کننده کم‌تر است.

تحقیقاتی که با موضوع بررسی درک و فهم دانش‌آموزان از مفاهیم و فرآیندهای مختلف ریاضی انجام گرفته است، نشان می‌دهند که اغلب دانش‌آموزان در مناطق مختلف ایران در همه‌ی مقاطع تحصیلی در درک و فهم و انجام فرآیندها و مفاهیم ریاضی با مشکلاتی مواجه می‌شوند. حتی بعضی از تحقیقات حاکی از وجود برخی بدفهمی‌ها و باورهای نادرست دانش‌جویان و معلمان ریاضی، پیرامون مفاهیم و فرآیندهای ریاضی‌اند.

توجه به دلایل عملکرد ضعیف دانش‌آموزان ایرانی در هر دو حوزه محتوایی و حیطه‌های شناختی از مواردی است که باید مورد توجه آموزشگران و برنامه‌ریزان ریاضی کشورمان باشد. به‌ویژه عملکرد ضعیف دانش‌آموزان در هر دو پایه در حیطه‌های شناختی که به توصیف فرآیندهای تفکر می‌پردازند، در این

حیطه بیانگر آن است که توانایی دانش‌آموزان در حیطه‌هایی مانند استدلال کردن ضعیف است.

میتوان گفت اگر تعلیم و تربیت بخواهد روش‌های صحیح تفکر و استدلال منطقی را به دانش‌آموزان آموزش دهد، بایستی جای خاصی برای آموزش تفکر به آن‌ها در نظر گرفته شود و چنانچه دانش‌آموزان از اندیشه‌ی صحیح استدلال کردن و تفکر منطقی بی‌نصیب بمانند، در این صورت مهارت‌های کافی برای مقایسه و تشخیص درستی یا نادرستی ادعاهایی را که در زندگی با آن‌ها روبرو می‌شوند، ندارند.

مدیر ملی مرکز مطالعات تیمز و پرلز وزارت آموزش و پرورش بیان کرده است: در بعد عوامل روان‌شناختی و فردی، تحقیقات ما نشان داده است دانش‌آموزانی که اعتماد به نفس بالایی دارند پیشرفت تحصیلی آن‌ها بالاتر است.

اما متأسفانه دانش‌آموزان ما اعتماد به نفس لازم را در پاسخگویی به سوالاتی که با استنباط و تحلیل و تلفیق همراه است، ندارند و بیشتر به مطالب حفظی و اطلاعات حاصل از متن تکیه می‌کنند و نمی‌توانند فراتر از متن نظرات و ایده‌های خود را مطرح کنند لذا از خودشان خلاقیت و ابتکار ندارند و بیشتر براساس معلومات و محفوظات از پیش آموخته جواب می‌دهند. همچنین عامل مؤثر بعدی در نتایج این آزمون، که ریشه جامعه‌شناختی نیز دارد، نگرش مثبت در دانش‌آموزان است که منجر به پیشرفت درسی آن‌ها می‌شود. بچه‌هایی که نسبت به ریاضی و علوم نگرش مثبت دارند، پیشرفت آن‌ها بالاتر است.

ریاضی به جهت ماهیت و ساختار خاص آن، حوزه‌ای مناسب برای تقویت مهارت‌هایی چون تفکر و استدلال منطقی می‌باشد و همان‌طور که می‌دانیم محیط آموزشی کلاس درس و دیدگاه معلمان و حتی محیط خانواده و دیدگاه والدین نسبت به

مفاهیم و فرآیندهای ریاضی می‌تواند نیاز دانش‌آموزان را به دانستن اینکه چرا بعضی چیزها بدین‌گونه هستند، افزایش یا کاهش دهد.

به عنوان مثال اگر دیدگاه عمومی معلمان یا خانواده‌ها این باشد که ریاضیات مجموعه‌ای از رویه‌هاست، این نگاه می‌تواند محیطی را فراهم نماید که «به یادسپاری» و «حفظ کردن» به جای «فهمیدن» و «تفکر» گسترش یابد. در اینجا می‌توان به نقش معلم و خانواده در ایجاد محیطی که دانش‌آموزان بتوانند آزادانه در آن به ارائه‌ی حدسیات خود بپردازند، پی برد. در واقع معلمان و خانواده باید فضایی از بحث و پرسش را ایجاد نمایند و به دانش‌آموزان اجازه دهند که استدلال‌های خود را در حمایت از ادعاهایشان در زمینه‌های مختلف مانند حل مسأله بیان کنند، حتی اگر اشتباه باشد و نظرات یکدیگر را مورد نقد و بررسی قرار دهند و در نهایت استدلال‌هایشان را منطبق با معیارهای مورد قبول جامعه‌ی آموزشی اصلاح نمایند.

عوامل مختلفی در نتایج این آزمون و عملکرد دانش‌آموزان تأثیر دارد مانند جو ادراک شده معلم، نظم و امنیت در مدرسه، سابقه مدیریت، وضعیت محرومیت، محدودیت تدریس، خودپنداره ریاضی، ارزش‌دهی به ریاضی، حضور در مدرسه، سطح تحصیلات پدر و کمک والدین در انجام تکالیف.

معلمان و مدرسه در پیشرفت دانش‌آموزان در این آزمون‌ها نقش بسزایی دارند و در موضوع جو مدرسه و فضای عاطفی می‌توانیم بگوییم در مدرسی که جو گرم و مناسبات انسانی و صمیمانه و امن دارند و پیوند بین کادر مدرسه و دانش‌آموزان دوستانه و منسجم است، دانش‌آموزان از انگیزه، تعامل و هم‌افزایی بیشتری برخوردار هستند اما در مقابل در مدرسی که جو خشک و مناسبات اداری حاکم است، پیشرفت دانش‌آموزان در سطح پایین‌تری قرار دارد.

مسکن جدید یا طلاق والدین یا ناتوانی در یادگیری.

تدابیر درمانی

درمان در این رابطه بستگی به علت آن دارد. اگر علت آن امتحان، یا مزاحمت افراد سرکش یا مشکل موجود بین معلم و کودک باشد، می توان مطابق با علت، مسئله را حل کرد. هنگامی که به کودک کمک می شود تا موقعیت را درک کند و با ترس بسازد، اغلب علائم ناپدید می شود. والدین این کودکان نباید دوست داشتن کودک را مشروط به مدرسه رفتن بدانند و نباید پیام های هیجانی مثل (من دیگر مادرت نیستم اگه به مدرسه نروی) به او داد. کودک نباید احساس کند برای خوشحالی مادر به مدرسه برود. در موارد شدید وقتی برگشت کودک به مدرسه موفقیت آمیز نیست، می توان از مشاوره حرفه ای نیز در تعیین ارتباطات نابسامان خانوادگی یا اختلال شخصیتی کمک گرفت پیشگیری

ترس از مدرسه و همچنین مسائل وابسته دیگر را به تدریج با تشویق کودک به کسب استقلال در سن مناسب (شیرخوارگی و اوایل کودکی) می توان برطرف ساخت. برای مثال، در ۳ سالگی می توان موقتاً او را در جایی به جز خانه خودش (مثلاً خانه مادربزرگ) گذاشت. به محض کسب توانایی، می توان به آن ها اجازه داد به تنهایی غذا بخورند و کارهای شخصی را انجام دهند. در ۳ سالگی می توان به آن ها اجازه داد به تنهایی در حیاط بازی کنند و سپس می توانند در همسایگی خودشان بازی کنند.

در بدو ورود به مدرسه نیز اکثر کودکان ممکن است ترس را تجربه کرده و نیاز به کمک داشته باشند.

معلم ایرادگیر، ترس از مردود شدن در امتحان، یا ارائه ی گزارش شفاهی برای کودک خجالتی، یا وجود تبعیض بر اساس نژاد، پوشاک یا ظاهر فیزیکی ارتباط داشته باشد. گاهی اوقات ممکن است در ارتباط با وجود گروه های سرکش یا تهدید کننده شاگردان باشد. همچنین وجود محیط ناامن در خانه که کودکان می ترسند، والدین آنان را ترک کنند، ممکن است اساس اضطراب آنان را تشکیل دهد. یک منبع مکرر ترس، اضطراب جدایی در رابطه با وابستگی شدید بین مادر و کودک می باشد، به گونه ای که کودک تمایل به ترک مادر ندارد. نیاز شدید برای نزدیکی بین مادر و کودک در دوره ی شیرخوارگی طبیعی می باشد، ولی تداوم این نوع ارتباط در دوره ی کودکی کاملاً نامناسب است. این نوع کودکان از رفتن به مدرسه ترس ندارند، بلکه می ترسند خانه را ترک کنند. آن ها می ترسند که در هنگام جدایی از والدین چیز غیر عادی اتفاق بیفتد. هیچ رویدادی از نظر تحریک رفتارهای مربوطه ضروری نیست. علائم ممکن است در موقعیتی که وابستگی متقابل بین مادر و کودک شدت می یابد، ظهور یابد، مثلاً بیماری، تولد یک نوزاد، انتقال به یک مدرسه جدید یا

ترس از مدرسه به کودکانی اطلاق می شود که در رفتن به مدرسه مقاومت می کنند یا امتناع شدید از رفتن به مدرسه به مدت طولانی نشان می دهند که ناشی از اضطراب یا ترس از تجربیات مربوط به مدرسه می باشد (شامل کودکانی نمی شود که در بدو شروع مدرسه هستند). اصطلاح school refusal یا school avoidance در این رابطه استفاده می شود. این مسئله در تمام سنین دیده می شود، ولی در کودکان ده ساله بیشتر است. البته ترس مرضی از مدرسه، در هر دو جنس و در همه سطوح اجتماعی اقتصادی دیده می شود.

اضطرابی که اغلب به سوی هراس بی جهت و ناگهانی گرایش یابد، یک علامت ثابت بوده و کودکان ممکن است به عنوان مکانیسم محافظتی در مواجهه با موقعیت ناراحت کننده بروز دهند. علائم فیزیکی بارز بوده و ممکن است در ارتباط با هر بخشی از بدن از جمله بی اشتها، تهوع، استفراغ، اسهال، سرگیجه، سردرد یا شکم درد باشند. یک مشخصه این رفتار، این است که به محض اینکه کودک در منزل می ماند، علائم به صورت ناگهانی فروکش می کند.

یک مسئله مهم دیگر، فقدان علائم در روزهای انتهایی هفته یا روزهای تعطیل می باشد. اغلب بی میلی خفیف در بین کودکان سن مدرسه غیر عادی نیست، ولی چنانچه این ترس چند روز طول بکشد، باید مسئله جدی تلقی شود. شروع معمولاً ناگهانی بوده و با رویداد مربوط به مدرسه تسریع می شود.

دلایل بی شماری ممکن است دخالت داشته باشد. گاهی اوقات ممکن است به علت خاص یا گذرا مثلاً

$$9 + 8 \times 7 - 6 \% 5 \div 4 \times 3 + 2 \times 10$$

هدف نهایی آموزش ریاضی به دانش آموزان کمک به درک مطلب، کاربرد مهارت‌ها در عمل و یادآوری مفاهیم در آینده است. مطمئناً فایده‌ای ندارد اگر یک دانش آموز یک فرمول یا یک مفهوم ریاضی را تنها برای امتحان از بر کند بی آنکه مفهوم اصلی آن را درک کرده باشد.

۶- راحل را برای تدریس موثر ریاضی ارائه کنیم:

۱- آغاز اثر گذار: ۵ دقیقه آغازی درس، می تواند شروع موثری برای کل طول کلاس باشد. یکی از بهترین روش های این است که معلم شروع به فهرست کردن آنچه در آن روز در کلاس مطرح خواهد شد، نماید به این ترتیب دانش آموزان می توانند خود را برای آنچه در پیش رو خواهند داشت آماده نمایند. قدم دوم آن است که معلم اهداف آموزشی یا سوالات مهم را در مورد مبحث درس طرح کند یا روی تخته بنویسد به این ترتیب دانش آموزان می توانند اهداف درسی را متوجه شوند و پس از اتمام کلاس، میزان رسیدن به اهداف را بسنجند. در آخرین مرحله، معلم می تواند یک یا چند مسئله را برای دستگرمی یا ورود به مبحث درس مطرح نماید و با بحث و بررسی سوال و پاسخ های احتمالی، ذهن دانش آموزان را درگیر مبحث درسی نماید.

۲- معرفی سرفصل ها از راه های مختلف: درس را به روش های مختلف معرفی کنید. استفاده از روش های تدریس مختلف و با ابزارهای ارائه متفاوت می تواند موضوع درسی را برای اکثر دانش آموزان قابل فهم نماید. برای مثال تنها کافی نیست که در مورد درس به صورت کلامی صحبت کنید، نشان دادن یک فیلم کوتاه، کشیدن یک تصویر روی تخته، استفاده از رنگ ها و اندازه های مختلف روی تخته، یا حتی طرح یک مثال نمادین می تواند، توجه دانش آموزانی با سبک های یادگیری متفاوت را نسبت به موضع درس جلب نماید.

۳- حل مسئله از راه های گوناگون: در یک کلاس درس ایده آل، معلم قادر است یک مسئله واحد را به شیوه های مختلف حل کند و دانش آموزان را تشویق می کند که هر یک راه حل های خلاقانه خود را برای حل مسئله امتحان کنند. هر چه راهبردهای مختلف

و بیشتری برای نگاه کردن به یک مسئله و حل آن به ذهن دانش آموزان برسد، به همان میزان قابلیت آنها برای درک جوانب مختلف مسئله نیز افزایش می یابد به این ترتیب آنها درگیر حفظ کردن یک فرمول یا یک راه حل نمی شوند بلکه بالعکس سعی می کنند، برای هر مسئله راه حل های مختلفی را بیازمایند.

۴- نشان دادن کاربرد: زمانی که دانش آموزان نحوه کاربرد یک مسئله را در جهان واقعی و در دنیای اطراف خود می بینند، با آن ارتباط برقرار کرده و کمتر دچار فراموشی می شوند. اما در یک کلاس ریاضی، پیدا کردن کاربرد مباحث درسی در دنیای واقعی و زندگی روزمره همیشه ساده نیست. بنابراین اگر نتوانستید مصادیقی را در دنیای واقعی بیابید دست کم می توانید کاربرد آن مفهوم ریاضی را در سایر مباحث ریاضی یا علمی نشان دهید.

۵- به اشتراک گذاشتن استدلال ها: در صورتی که یک معلم بخواهد از میزان یادگیری و درک مطلب دانش آموزان اطمینان حاصل کنید، یکی از بهترین روشها، گوش دادن به نحوه استدلال آنها است. تنها کافی نیست که روش حل مسئله را به صورت نوشتاری و روی کاغذ ببینید اگر واقعا بخواهید که نحوه تفکر و مراحل رسیدن به پاسخ نهایی را آنچنان که دانش آموز تصور کرده و پیموده درک کنید، لازم است که دست کم دقایقی از وقت کلاس را به بحث و بررسی شفاهی در مورد نحوه حل مسائل اختصاص دهید. از دانش آموزان بخواهید روش حل مسئله را با صدای بلند برای همکلاسان خود توضیح دهند.

۶- پایان بردن درس با خلاصه مفید: می توانید از این چند دقیقه مهم و حساس برای یکی از این سه کار استفاده کنید:

- یک خودارزیابی مختصر و سریع از میزان یادگیری مباحث درسی: دانش آموزان می توانند میزان یادگیریشان از مبحث درسی را از بین ۱ تا ۵ نمره گذاری کنند.

- مرور اهداف آغازین درس و یک معرفی کوتاه از آنچه در جلسه آینده مورد بحث قرار خواهد گرفت.

- مرور پیشاپیش تکلیف شب برای از بین بردن ابهامات یا سوالات ممکن.

منبع: وب سایت Math with «Matthew» (ریاضی با متیو)

تاثیر بر پیشرفت تحصیلی چگونگی والدین فرزندانشان

فاطمه منتظر قائمی

پیشرفت تحصیلی یکی از مهم‌ترین متغیرها در حوزه روانشناسی تربیتی و پیش بینی کننده موفقیت‌های تحصیلی و شغلی در آینده است. پیشرفت تحصیلی به توانایی آموخته شده یا اکتسابی فرد در موضوعات آموزشی گفته می‌شود که به وسیله آزمون‌های فراگیری استاندارد شده یا آزمون های معلم ساخته اندازه گیری میشود. به طور کلی این اصطلاح به معنای مقدار یادگیری آموزشی گاهی فرد است، به طوری که بتوان آنرا را در مقوله کلی عوامل مربوط به تفاو های فردی و عوامل مربوط به مدرسه و نظام آموزش و پرورش مورد مطالعه قرار داد. همچنین علاوه بر آموزش، بسیاری دیگر از عوامل از جمله محیط، مدرسه، خانواده، سبک والدگری و محیط اجتماعی که کودک در آن زندگی میکند و همچنین مشخصه های فردی مانند هوش، شخصیت، همسالان و انگیزه در عملکرد و پیشرفت تحصیلی او نقش مهمی را ایفا میکنند (کاموراجا، کاراو و شمک ۲۰۰۹)

بسیاری از محققان خانواده را یکی از عامل‌های اصلی در پیشرفت تحصیلی دانش آموزان در نظر میگیرند. رشد عقلانی کودکان تحت تأثیر محیط خانوادگی قرار دارد و کیفیت یادگیری اولیه کودکان در محیط خانواده، رابطه مستقیمی با رشد هوشی در آنان دارد. همچنین، شیوه فرزندپروری بر انگیزه تحصیلی فرزندان تأثیر گذار است. علاوه بر آن همان طور که (پنتریچ و شانک ۲۰۰۲) تأکید میکنند، هنگامی که مادران، دید مناسبی نسبت به عملکرد کودکانشان داشته باشند، نسبت به تواناییهای آنها مطمئن بوده و برای تکالیف مدرسه ارزش قائل میشوند، کودکان نیز باورهای انگیزشی مثبتی خواهند

علوی اندراجمی، معصومه، ایزدی، صمد (۱۳۹۳)، بررسی اثرات نقش آموزش خانواده، مدرسه و جامعه بر پیشرفت تحصیلی، فصلنامه علمی - پژوهشی آموزش علوم دریایی

داشت. خانواده میتواند شرایطی را فراهم آورد که بتواند در زندگی تحصیلی فرزندان نقش اساسی داشته باشد. علی‌الخصوص در شرایط فعلی که مجازی شدن و آموزش مجازی نیازمند اهتمام بیش بیش از والدین برای کنترل و یاری فرزندان‌شان در زمینه پیشرفت تحصیلی است.

بنابراین والدین برای کنترل وضعیت فعلی و در دست گرفتن افسار آن و هدایت در جهت رشد و پیشرفت باید علاوه بر ارتباط مؤثر با معلم، مشاور و عوامل مدرسه در جهت مشارکت جویی در امر آموزش محیطی آرام و امن برای یادگیری بهتر فرزندان‌شان فراهم کنند و همواره قدم به قدم آنان حرکت کرده و همیار معلم باشند. و بازیر نظر گرفتن وضعیت تحصیلی فرزندان و اطلاع یافتن از روشهای تدریس و یاددهی مورد استفاده ی معلم و کسب راهنمایی های لازم از او، نقش خود را در فعالیتهای آموزشی مدرسه به خوبی ایفا نمایند. و همچنین رسالت اصلی از فرستادن فرزندان‌شان را فراموش نکرده و از فرصت بوجود آمده در جهت انجام شخصی تکالیف و پاسخگویی به سوالات معلمان استفاده نکرده و فقط به نمره فکر نکنند. بلکه از طریق این مشارکت فعال و مسئولانه در فرایند آموزش، به یادگیری برتر و پیشرفت تحصیلی فرزندان شان استفاده کنند.

روش بحث گروهی در تدریس

مهسا محمودی

روش بحث گروهی، گفتگویی است سنجیده و منظم درباره موضوعی خاص. این روش برای کلاسهای قابل اجراست که جمعیتی بین ۶ تا ۲۰ نفر داشته باشند. این روش به شاگردان فرصت می دهد تا نظرها، عقاید و تجربیات خود را با دیگران در میان بگذارند و اندیشه های خود را با دلایل بیان کنند. به دلیل آنکه در این روش هر یک از اعضا به نحوی درگیر بحث می شوند، هراس افراد کمرو و خجالتی برای صحبت کردن کاهش یافته و آنان نیز به تدریج از توانایی انتقال دادن مطالب برخوردار می شوند (شعبانی، ۱۳۷۷).

در این روش خود دانش آموزان بیش از کتاب یا معلم، باید به دنبال اصول، راه حل و نتایج یک موضوع باشند. در اجرای این روش معلم نقش هدایتگر بحث را دارد. باید این بحث را به گونه ای هدایت کند که به بیراهه کشیده نشود. این روش در مورد درس های تاریخ، جغرافیا، جامعه شناسی، روانشناسی، فلسفه، اقتصاد، و... کاملاً مناسب است.

مراحل اجرای روش بحث گروهی

مرحله اول: آمادگی و برنامه ریزی

مرحله آمادگی و برنامه ریزی شامل مراحل زیر است:

۱- انتخاب موضوع

۲- فراهم کردن زمینه های مشترک بین دانش آموزان:

تمام دانش آموزان باید اطلاعات یکسانی داشته باشند.

۳- تعیین نحوه آرایش گروه های شرکت کننده در بحث،

نحوه آرایش به این صورت است:

رهبر گروه

شاگردان

شخص مهمان

ناظر یا ارزیاب

مرحله دوم روش اجرای بحث گروهی

در مرحله اجرا باید مراحل زیر رعایت شود:

۱- فراهم کردن امکانات و شرکت غیر مستقیم و هدایتگر

و کنترلی در بحث، توسط معلم

۲- مشخص بودن وظایف دانش آموزان

مزایای روش بحث گروهی

سهیم شدن دانش آموزان در تجربیات یکدیگر

تقویت حس همکاری، اعتماد به نفس، روحیه نقادی،

قوه مدیریت و رهبری و قوه استدلال

ارزیابی افراد از خود

معایب روش بحث گروهی

قابل اجرا نبودن در کلاس های پر جمعیت

مناسب نبودن برای دانش آموزان دوره ابتدایی

نیاز به وجود مهارت بالا در اجرای این روش

مسابقه انجمن علمی علوم تربیتی به مناسبت دهه فجر و سالروز پیروزی انقلاب اسلامی ایران

در روز ۱۲ بهمن ماه مسابقه ای برگزار کردیم. در این مسابقه ۱۰ سوال تستی از بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی طرح شد و مسابقه در کانال انجمن علمی علوم تربیتی مرکز برگزار شد. برندگان مسابقه:

خانم ها

۱ - سحر خدا کرمی (رشته آموزش ابتدایی، مرکز شهید مطهری خوی)

۲ - کوثر صادقی (رشته آموزش ریاضی، پردیس علامه طباطبائی ارومیه)

۳ - شیرین رستم زاده (رشته آموزش ابتدایی، مرکز شهید مطهری خوی)

جوایز برندگان در روز های آینده اعطا خواهد شد.

منبع

شعبانی، حسن (۱۳۷۷)، مهارت های آموزشی و پرورشی روش ها و فنون تدریس، تهران، انتشارات سمت

آموزش مهارت های اجتماعی به کودکان

فاطمه دلایی میلان

دانش آموزان را جمع آموری کرده و آنها را روی یک کاغذ یا روی تخته کلاس ثبت کند. از دانش آموزان هم بخواهد که از روی آنها یادداشت بردارند. کافیست که نظرات دانش آموزان را فقط فهرست وار بنویسد. اکنون دانش آموزان باید به نوبت نقش بازی کنند یعنی هر کدام از دانش آموزان باید در باره موضوعی مثلا خاطرات یکی از تعطیلات خوشایند خود برای هم گروهی خود صحبت کنند.

دانش آموزی که در حال صحبت کردن است باید یادداشت کند که آیا شنونده مقابلش تماس چشمی اش را با او حفظ کرده، آیا به موقع و به اندازه، سرش را به علامت درک مطلب تکان می دهد، برای روشن شدن مطلب در موقع لزوم با بردن نام کسی که سخن می گوید سوالش را مطرح می کند، گهگاهی در صورت لزوم صحبت های گوینده را تکرار می کند و از قضاوت و قطع کردن صحبت های گوینده اجتناب می کند و ... بعد دانش آموزان باید جایشان را با یکدیگر عوض کنند و دقیقا عین همین اتفاق تکرار شود.

آموزگاران می توانند برای هر هفته، آموزش یکی از مهارت های اجتماعی را در برنامه کلاس بگذارید و تمرینات لازم را با تک تک دانش آموزان انجام دهند. آموزگاران همیشه بهترین الگو برای دانش آموزان خود هستند و در دوران مدرسه همواره آموزگاران یکی از مشهودترین الگوهای مهارت های اجتماعی برای دانش آموزان هستند و خود این موقعیت می تواند به عنوان بهترین ابزار آموزشی در دست آموزگاران مورد استفاده قرار گیرد. به عنوان مثال اگر معلمی با بچه ها با مهربانی و احترام رفتار کند حتما دانش آموزان وی هم همین گونه رفتار خواهند کرد.

بسیاری از کودکان با رفتارهای خاصی که دارند نیازمند آموزش های مداوم رفتار های اجتماعی هستند کودکانی که در این شرایط قرار دارند می توانند از آموزش هایی که به کودکان معمولی ارایه میشود هم یاد بگیرند با کمی دقت می بینید بیشتر مشکلات کلاس درس یا حیاط مدرسه نتیجه مستقیم مهارت های اجتماعی نامناسب است. مهارت های اجتماعی در هر سنی قابل آموزش دادن هستند و باید به کودکان به خوبی اهمیت استفاده از مهارت های اجتماعی تاثیر گذار را آموزش داد همانطور که دانش آموزان باید تحت آموزش های مهارت های اجتماعی قرار گیرند بزرگسالان هم نیاز دارند آموزش ها برایشان یادآوری شود.

مهارت های اجتماعی چیست؟

همکاری داشتن

بخشش

مشارکت در امور

دوست بودن

به دیگران کمک کردن

صبر و شکیبایی داشتن

پیروی از قوانین

خوب گوش دادن و ...

مثالی از آموزش یک مهارت اجتماعی: شنونده خوب بودن

آموزگار در کلاسی که می خواهد مهارت خوب گوش دادن را آموزش دهد می تواند کار را با طرح سوال از کلاس شروع کند و دانش آموزان را به جستجو و مکاشفه وادار کند. «یک شنونده خوب چه می کند؟ چطور شما می فهمید که یک نفر شنونده خوبی است؟ یک شنونده خوب چگونه است؟» سپس پاسخ های

چگونه با دانش آموزان برخورد کنیم ؟

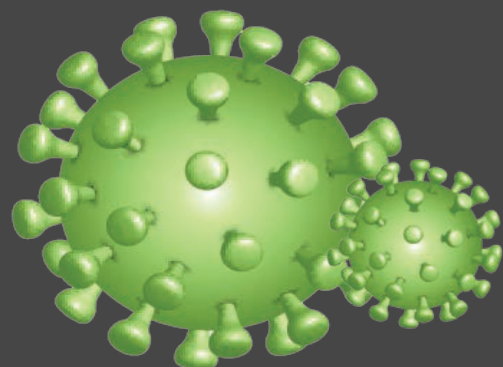
مائده مسعودی راد

کنند. اولاً مسئولیتی که معلم از دانش آموز، انتظار دارد، نباید فراتر از توانایی های او باشد. زمانی که معلم متوجه شود که دانش آموز، تقلب کرده است باید دلیل کارش را بفهمد. زیرا گاهی اوقات، دانش آموزان مطالب درسی را یاد نگرفته اند و با شیوه صحیح مطالعه نیز، آشنایی ندارند؛ بنابراین تقلب را آسان ترین راه می دانند. برای مقابله و برخورد با تقلب، در وهله اول؛ معلم و والدین باید به دانش آموز یاد دهند که صداقت و درستکاری حتی در کوچکترین مسائل هم، با اهمیت است. درضمن، هرگونه فشار از نظر درسی نیز باعث پناه بردن دانش آموزان به تقلب می شود. معلم باید برای دروسی که دانش آموزان در آن با مشکلات و مسائلی روبرو هستند، کلاس تقویتی برگزار کند و پس از رفع ابهامات و تبیین راه های حل مسئله و موضوعات پیچیده، تکلیف را ارائه کند اصولاً قرار نیست معلم بگوید و دانش آموز، بپذیرد. بلکه ممکن است معلم بگوید و دانش آموز نپذیرد. یا ممکن است معلم بگوید، اما آن مطلبی که بیان می کند مورد نقد و بررسی دانش آموز قرار بگیرد و دانش آموز موضوعی را مطرح کند و مورد نقد معلم و همکلاسی هایش قرار بگیرد معلم در کلاس درس، بیشتر نقش راهنما و هدایتگر را برعهده دارد.

گاهی اوقات یک معلم، در کلاس درس با تمام دانش آگاهی و معلوماتی که دارد؛ با نحوه برخورد با دانش آموزان دچار سردرگمی می شود. مثلاً طرز برخورد با دانش آموزانی که درس نمی خوانند یا مشکلات و شرایط ویژه یادگیری دارند، متفاوت است. همه ما می دانیم که استعداد های کودکان متفاوت است؛ ممکن است یک کودک برای برخی دیگر، توانایی نشان خوبی داشته باشد اما برای برخی دیگر، توانایی نشان ندهد. همان طور که در توانایی های جسمی و ذهنی هم تفاوت وجود دارد. این تمایز از نظر استعداد های ذهنی، بیشتر از تفاوت های ظاهری مثل سخن گفتن یا راه رفتن است.

نحوه برخورد با دانش آموزانی که درس نمی خوانند؟ معلمان همواره در کلاس درس، با دانش آموزانی مواجه می شوند که نسبت به درس خواندن تمایلی نشان نمی دهند و تکالیف خود را انجام نمی دهند. چنین دانش آموزانی یا بی انضباط هستند یا گوشه گیر و کم فعالیت. حال، راه حل چیست؟ و چه برخوردی باید با این گونه دانش آموزان داشته باشیم؟ مهم ترین چیزی که نباید فراموش کرد این است که هیچ وقت دانش آموز را برای تنبیه، به دفتر مدرسه نفرستیم یا از کلاس بیرون نکنیم بلکه مشکلات کلاس درس باید با شیوه ای بهتر و در داخل کلاس درس حل شوند. دانش آموزی که درس نمی خواند حتما مشکلاتی دارد که مانع درس خواندن او می شود. باید به چنین دانش آموزانی بهتر و بیشتر، توجه شود. ممکن است اختلافات خانوادگی موجب عدم تمرکز دانش آموز روی درس شود که در این مورد با همکاری مشاوران مدرسه، باید برای صحبت با دانش آموز و والدین او جلسه ای ترتیب داده شود. باید با این گونه دانش آموزان با محبت رفتار شود، معلم باید علاقه خود را به او نشان دهد، حتی دادن مسئولیت به او نیز باعث افزایش اعتماد به نفس او می شود. اعمال تشویق و دادن جوایز به جای تنبیه، تاثیر بسیار زیادی در روحیه دانش آموزان می گذارد. هرگز نباید با سردی و خشونت حتی نگاه لبریز از خشم، با دانش آموز برخورد کرد. بهترین راه، تذکر دادن است. چرا دانش آموزان تقلب می کنند؟ کودکان برای مقابله با عدم موفقیت، از شیوه تقلب استفاده می

ورزش کردن کرونایی در روزهای

پریا آقاپور

آسیب کم تر شده و از فعالیت بدنی لذت ببرید بر حسب شرایط سلامتی و تندرستی خود شدت فعالیت مناسبی را انتخاب کنید. در حین فعالیت بدنی باید بتوانید به راحتی نفس بکشید و در حالی که فعالیت بدنی با شدت کم و متوسط را انجام می دهید قادر به مکالمه باشید.

کودکان و بزرگسالان باید حداقل ۶۰ دقیقه در روز (به مدت حداقل ۳ روز در هفته) فعالیت بدنی متوسط تا شدید، شامل فعالیت های که استخوان و ماهیچه ها را استحکام می بخشد داشته باشند.

هدفمند باشید:

برای فعال بودن خود و خانوادتان هدف تعیین کنید با انتخاب نوع خاصی از فعالیت زمان خاصی از روز یا این که هرروز چند دقیقه فعالیت داشته باشید. پیشرفت های خودتان را به صورت هفتگی ثبت کنید و اگر این امر به شما کمک می کند، به خودتان چیزی ارزشمند هدیه دهید.

چند نکته برای حفظ آمادگی جسمانی در روزهای کرونایی:

۱. هر روز ۳۰ تا ۴۵ دقیقه در خانه ورزش کنید (حرکات کششی، کار با وزنه و حرکات انعطاف)

۲. اگر وسایل ورزشی ندارید نرمش های مناسب انجام دهید. (حرکات کششی، جنبشی درجا دویدن و طناب زنی)

۳. به هیچ وجه انجام تمرینات ورزشی سنگین توصیه نمی شود. (چون این کار باعث تضعیف سیستم ایمنی بدن خواهد شد.)

۴. تحرکاتمان باعث مزاحمت برای همسایه ها نشود. (سعی کنید در خانه به آرامی ورزش کنید و برای همسایگان مزاحمت ایجاد نکنید.)

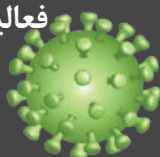
در زمان شیوع کرونا ویروس تحرک بدنی می تواند نقش پیش گیرانه داشته باشد. البته از مهم ترین ترین این اقدامات انجام ورزش منظم است. در حقیقت انجام ورزش منظم یکی از راه های جلوگیری از مضرات و معایب بی حرکتی حرکتی و فعال نبودن در دوران قرنطینه خانگی است.

کاهش قدرت عضلات و پایین آمدن توان قلبی عروقی و ریوی به دنبال بی حرکتی حرکتی خصوصا در جمعیت مسن و افراد دارای بیماری های های زمینه ای از جمله علل افزایش ناتوانی در این قشر آسیب پذیر جامعه است. ویروس کرونا و ترس از مبتلا شدن به آن، در حال حاضر افراد جامعه را به سطح بالاتری از استرس دچار کرده است. هر فعالیت بدنی بهتر از این است که هیچ فعالیتی نداشته باشیم. با مقدار کم شروع کنید و به تدریج طول دوره، تکرار و شدت آن را افزایش دهید.

فعال بودن در طول دوره ی همه گیری کوید ۱۹ همه ما را به چالش کشیده چون به نظر می رسد که شرایط برای فعال بودن محدودتر تر شده است. بسیار مهم است که روزانه راه هایی را برای فعال بودن و کاهش زمان نشستن برای مدتی طولانی برنامه ریزی کنیم.

برای غلبه بر وضع موجود نه تنها نباید ورزش را تعطیل کرد بلکه باید از ظرفیت های موجود این تهدید را تبدیل به فرصت کرد. اگر معمولا به طور مرتب فعال نیستید به آرامی و با فعالیت های شدت پایین مثل راه رفتن و ورزش هایی با قدرت کم یا زمان کوتاه مثل ۵ تا ۱۰ دقیقه شروع کرده و به تدریج تا ۳۰ دقیقه یا به طور متوالی و در طول چند هفته افزایش دهید.

فعالیت مناسبی را انتخاب کنید تا خطر

منبع: نشریه الکترونیکی سیب، طب ورزشی، تاثیر ورزش در دوران کرونا

نگارش تخیلی و غیر تخیلی

مریم مالکی، دکتر لیلا کامرانی

شود و در پی یک کشف ضربه زننده است و در آخر نمایشنامه که به متن قابل نمایش در تئاتر گفته می شود مانند نمایشنامه رومئو و ژولیت اثر ویلیام شکسپیر و نگارش غیر تخیلی شامل زندگی نامه ها، دانش نامه ها، فرهنگ ها، کتاب های تاریخی، یادداشت ها، سفرنامه ها، خاطرات روزانه، نوشته های دین شناسی و... است.

برای تشخیص یک نوشته تخیلی و غیر تخیلی باید نکاتی را مد نظر قرار دهیم وقتی متنی را می خوانیم از روی محتوا و موضوع آن تا حدودی پی به واقعی یا غیر واقعی بودن آن می بریم پس توجه به متن داستان ضروری است بعد نوبت به شخصیت های داستان می رسد برای مثال داستان آلیس در سرزمین عجایب را در نظر بگیرید وقتی متن را می خوانید و با جهان خود مقایسه می کنید می بینید که همچنین جهانی وجود خارجی ندارد و در واقع تراوش ذهن نویسنده است و همچنین شخصیت های آن و توانایی های شخصیت ها همانطور که آلیس توانست آنقدر کوچک شود تا بتواند از آن در بگذرد و به آن سرزمین وارد شود، پس با توجه به داستان و موضوع و محتوای داستان می توانیم تفاوت ها و تشابه داستان های تخیلی و غیر تخیلی را ببینیم و آنها را تشخیص دهیم برای نگارش غیر تخیلی مانند کتاب تاریخ اثر هرودوت (که به آن پدر تاریخ نیز می گویند) که در آن به شرح وقایع و توضیح تاریخ می پردازد و سعی کرده است اتفاق ها را آنگونه که افتاده بازگو کند و چیزی را به آن اضافه و یا کم نکند و یا اتفاق های ناممکن را به آن نیفزاید و از مردم و اتفاقات واقعی صحبت کند.

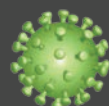
نگارش تخیلی زاده ی تخیل نویسنده است و در آن از قوانین صفت و سختی پیروی نمی کند می تواند شخصیت های داستان را آن گونه دوست دارد و تخیل می کند به وجود آورد می تواند موجوداتی را در داستانش بیاورد که وجود خارجی ندارند. داستان تخیلی با نویسندگانی همچون نودیور، گوتیر، مریمه، باربی دورویلی تجلی می باید و نخستین اثری که می توان آن را داستان تخیلی نامید (شیطان عاشق) اثر ژاک کازوت می باشد، در مقابل آن نگارش غیر تخیلی است که در آن خبری از موجودات غیر واقعی نیست و نویسنده باید اتفاق هایی که در جهان خارج افتاده است را تمام و کمال بنویسد و جای هیچ ابهام و چیز غیر واقعی باقی نگذارد مثل روزنامه ها و یا خاطرات روزانه که شرح اتفاق هاست و آنچه واقعا روی داده و همچنین شخصیت های واقعی را به تصویر می کشد از نویسندگان تاثیر گذار آن می توان: ارنست گومبرج (۱۹۵۰) نویسنده اثر تاریخ هنر (حوزه هنری) / رابرت گریوز (۱۹۲۹) نویسنده اثر خدا حافظی با همه آنها (حوزه بیوگرافی) / هرودوت (۴۰۰ پیش از میلاد) نویسنده اثر تاریخ ها (حوزه تاریخی) / مایکل هر (۱۹۷۷) نویسنده اثر اعزام (حوزه روزنامه نگاری) نام برد.

نگارش تخیلی یا همان داستان غیر واقعی انواعی دارد که عبارتند از: شعر، داستان کوتاه که طبق تعریف ادگار آلن پو داستان کوتاه باید کوتاه باشد اما این کوتاهی حد مشخصی ندارد، داستان بلند که به گونه ای است که خصوصیات رمان و داستان کوتاه را در خود دارد، داستانک که در چند خط یا حداکثر یک صفحه نوشته می

منابع: کتاب نگارش خلاق اثر ویدا رحیمی نژاد

مقاله (داستان تخیلی: ماهیت، تاریخچه، درون مایه و سبک

نگارش) تالیف دکتر غلامرضا ذات علیان و مروارید دادور

بدیعه پردازی

، یکی از روش های خلاقانه تدریس انشاء در دوره ابتدایی

کوثر خضرزاده

بدون شک روش های خلاقانه ی متعددی که برای تدریس انشاء کشف شده، موجب پیشرفت سطح این درس خواهند شد. یکی از رایج ترین و برترین روش ها، روش بدیعه پردازی است که به شرح آن می پردازیم:

الف) نوع اول بدیعه پردازی توسط « ویلیام گوردن » آمریکایی حدود دهه ی ۱۹۷۰ میلادی تدوین یافت و به معنی اتصال و همراهی عناصر به ظاهر بی ربط است و گوردن آن را « آشنایی زدایی » می نامید: یعنی فردی تلاش می کند با دید تازه ای به چیزهایی آشنا بنگرد. در بدیعه پردازی، فرصت ابتکار به وجود می آید و از استعاره و تمثیل استفاده می شود که با این روش تفکر خلاق شکل می گیرد و خلاقیت به وجود می آید. بدیعه پردازی، به بهره گیری از قدرت تخیل می انجامد و بر جمع آوری، تحلیل و ترکیب اطلاعات تأکید می شود. مراحل اجرای این روش به صورت زیر است:

گام اول: موضوع با توجه به پیشنهادات دانش آموزان و روش های مختلف، انتخاب می شود و معلم توضیحاتی در مورد آن می دهد. مانند: رودخانه

گام دوم: توصیف اولیه: در این مرحله برای اینکه مطمئن شویم که دانش آموزان موضوع را به خوبی درک کرده اند، موضوع مورد نظر از سوی دانش آموزان و با راهنمایی معلم، تشریح و توصیف می شود. توصیف اولیه بسیار ساده و معمولی است اما گام بسیار مهمی برای مراحل بعدی است. مانند: رودخانه از میان سنگ ها جریان دارد. ماهی ها در رودخانه شنا می کنند و...

گام سوم: قیاس مستقیم: در این مرحله دانش آموزان مفهوم مورد نظر را به مفاهیم دیگر مانند می کنند. این نوع قیاس ممکن است به صورت

همانند سازی با یک شخص، حیوان یا موجود بی جان صورت بگیرد. این مقایسه شروع خوبی برای بروز خلاقیت ذهنی دانش آموزان است و می توان از این مقایسه به افکار جدیدی دست یافت. یکی از دانش آموزان یا معلم قیاس ها را به ترتیب روی تابلو می نویسد. مانند:

رود خانه مانند ماری خشمگین

است. رود خانه مثل مادری

مهربان ماهی ها را به سمت دریا می برد. رود خانه همانند رگهای بدن انسان است و... در این مرحله از دانش آموزان می خواهیم بهترین و مهیج ترین قیاس را بیان کنند.

گام چهارم: قیاس شخصی: در این مرحله از دانش آموزان می خواهیم خود را در داخل مفهوم مورد نظر قرار دهند و احساس خود را بیان کنند. مانند: گاهی از این که به سنگ های تیز و محکم برخورد می کنم سرم گیج می رود. ماهی ها را در آغوش گرفته و به خانه های اصلی شان می برم. رود های کوچک که خواهران کوچک من هستند دستشان را گرفته به دریای بزرگ می برم و...

گام پنجم: تعارض فشرده (تضاد): در این مرحله دانش آموزان قیاس های مستقیم و شخصی را بررسی کرده و آنهایی که تضاد دارند می نویسند. مانند: (مهربان و خشمگین)، (کوچک و بزرگ) و... گام ششم: توصیف خلاق: در این مرحله دانش آموزان به موضوع اصلی درس برگشته و از قیاس های برگزیده و اطلاعات و تجربه های به دست آمده ی خود و دوستانشان استفاده نموده و موضوع را دوباره به صورت انشایی توصیف می کنند.

ب) نوع دوم بدیعه پردازی، مدل « هلمبرگ » است او در سال ۱۹۸۲ با هدف تجسم بخشیدن به تفکر انتزاعی این مدل را ارائه داد. این مدل، نوشتن درباره ی موضوع های مختلف را آسان تر می سازد و استفاده از آن راهی است برای رسیدن به تجسم و عینی ساختن فکر. مدل هلمبرگ به پرورش تفکر انتقادی کمک می کند و بر شناخت و آگاهی فراگیران می افزاید. این مدل فراگیر را یاری می دهد تا به سازمان دادن تجربه ها و اصلاح آن پردازند. این روش شامل سطوحی می باشد: سطح حسی (عینی)، سطح عقلانی (فکری)، سطح تخیلی (استعاره)، سطح فرضی (اسطوره ای).

برای این که هرکدام از سطوح فوق را توضیح دهیم، ابتدا لازم است موضوعی را در نظر بگیریم و پیرامون آن موضوع بیندیشیم و تفکرات خود

را طبق مدل هلمبرگ مجسم سازیم و به روی کاغذ بیاوریم. موضوع مورد نظر می تواند ذهنی و مجرّد یا مادّی و ملموس باشد. مثال: موضوع انشا: بهار

سطح حسی (عینی): ابتدا از شاگردان می خواهیم به بهار فکر کنند: در سطح عینی مواردی را یادداشت کنیم که به ظاهر موضوع مربوط شده و ابتدا به ذهن می رسند؛ مانند: گل ها و گیاهان، باغ ها و جاری شدن رودها و پرشدن چشمه ها، تغییر شکل طبیعت، وزش باد و نسیم و صدای پرندگان و بالأخره حرکت و جنبش تمامی موجودات و تمیز کردن خانه ها و پنجره ها و... سطح تخیلی (استعماری): در این سطح باید به مواردی پردازیم که موجب خیال انگیزی اند. مسلماً استفاده از آرایه های ادبی ضروری است مثل تشبیه و استعاره و دیگر صنایع ادبی. شاگردان می توانند با استفاده از تشبیهات ساده، تفکر خود را خیال انگیز سازند: پارچه های رنگین چمنزارها، درخشش ستارگان شکوفه، نقره ی مذاب چشمه ساران، لباس رنگارنگ درختان و...

سطح عقلانی (فکری): این بخش مربوط به فکر و اندیشه است که در مورد بهار باید اظهار شود یعنی برخلاف سطح عینی که ظاهری بود بیش تر محتوایی و باطنی است؛ بهار یادآور دوران کودکی انسان است. بهار، معاد و بازگشت را به خاطر می آورد. طبیعت مرده دوباره زنده می شود. همان گونه که طبیعت کودکی و جوانی و پیری و مرگ دارد، انسان هم، همگام با طبیعت این مراحل را طی می کند. آموزشگاه طبیعت این درس را به ما می آموزد که به خالق زیبایی ها بیندیشیم و به روز رستاخیز فکر کنیم و از اثر به مؤثر پی ببریم.

سطح فرضی (اسطوره ای): این سطح در واقع به متن هایی مربوط می شود که در آن ها مسائل اساطیری مطرح شده باشد. برای موضوع بهار بهتر است، پیام مورد نظر خود را که چکیده ی تفکر در مورد موضوع است بنویسیم.

منبع: حریر فروش، زهرا، صادقی، مهرناز (۱۳۸۵) الگوی تدریس بدیعه پردازی، مجموعه کتاب های آموزش فعال علوم

اتیسم عبارت است از ناتوانی کودک در برقراری ارتباط با مردم یا موقعیت‌ها. کودکان با نشانه‌های اتیسم اغلب به عنوان کودکان آرام اشتباه گرفته می‌شوند زیرا توقعات زیادی از والدین خود ندارند. این کودکان در نوزادی هیچ وابستگی نسبت به اشخاص نشان نداده، برعکس به اشیاء مکانیکی وابسته می‌شوند. قابل ذکر است به دلیل گستردگی علائم بیماری، آن را اختلال طیف اتیسم می‌نامند.

در رابطه با تعداد کودکان اتیسم به صورت دقیق اطلاعاتی در دسترس نیست اما به طور متوسط از هر ۶۰ تا ۷۰ تولد زنده در دنیا، یک نفر مبتلا به اتیسم است. نکته قابل ذکر آن است که این اختلال در پسران ۳ تا ۴ برابر بیشتر از دختران است.

علائم اتیسم معمولاً در سه سال اول زندگی بروز می‌کند و برخی از کودکان از بدو تولد این علائم را نشان می‌دهند. برخی دیگر ابتدا نرمال به نظر می‌رسند، اما از ۱۸ تا ۳۶ ماهگی به یکباره نشانه‌های این اختلال پدیدار می‌شود.

لازم به توضیح است سن طلایی درمان اتیسم، تا قبل از ۵ سالگی است. همچنین این اختلال هر چه در سن پائین‌تری تشخیص داده و بازتوانی‌ها شروع شود، احتمال طبیعی شدن بیشتر است

دانش آموزان دارای اوتیسم ممکن است نیازهای ویژه‌ای در زمینه‌های یادگیری، مهارت‌های اجتماعی و ارتباط‌گیری داشته باشند. این چند راهکار ساده این امکان را به آموزگاران می‌دهد که به این نیازها جهت دهند و بهترین بازدهی را از دانش آموزان مبتلا به اوتیسم داشته باشند

۱. درباره دانش آموزان دارای اوتیسم از خود آنان بیاموزید

آموزگارانی که می‌خواهند درباره دانش آموزی اوتیسمی اطلاعات بیش‌تری کسب کنند باید از خود او بپرسند.

۲. کودکان را مجذوب کنید.

در هر زمان ممکن، آموزگاران باید از علاقه‌ها، حوزه‌های قدرت، مهارت‌ها، حوزه‌های تجربی‌شان و حتی انواع جایزه‌ها و هدیه‌ها به عنوان وسیله‌هایی برای تعلیم دادن استفاده کنند. به عنوان نمونه علاقه دانش آموز دارای اوتیسم به سیستم مسیریابی جی.پی.اس می‌تواند در یاد دادن بسیاری از مفاهیم به او موثر باشد.

۳. فضای صحبت کردن به آن‌ها بدهید.

۴. به کودکان انتخاب‌های متفاوت بدهید

انتخاب‌ها نه تنها ممکن است این احساس را به کودکان بدهد که بر زندگی خود کنترل دارند، بلکه موقعیتی است که درباره خودشان به عنوان دانش آموز و آموزنده بیاموزند. داشتن قدرت انتخاب به ویژه در رابطه با دانش آموزان دارای اوتیسم که نیازهای ویژه‌ای دارند، بسیار اهمیت پیدا می‌کند.

۵. در مرتب بودن به دانش آموزان دارای اوتیسم کمک کنید

۶. هنگام انواع دگرگونی‌ها و تغییرات، کودکان دارای اوتیسم را حمایت کنید.

۷. فضای راحتی را در کلاس ایجاد کنید.

۸. زمان‌های استراحت داشته باشید.

۹. به کودکان فضای فعالیت و دخالت بدهید.

« شکلات تلخ »

عاطفه احمدی

دفتر نقاشی ام را باز کردم، مداد رنگی‌هایم را روی نیمکت ریختم، سرم را بلند کردم و نگاهی به بچه‌های کلاس انداختم؛ همگی سخت مشغول نقاشی کردن بودند. با خوشحالی نگاهی به معلم انداختم البته بگویم مدیر بهتر است؛ چون به خاطر کمبود معلم مدیر مدرسه به جای معلم سر کلاس آمده بود. مدیر در حالی که چند تا کاغذ پوشه مانند را می‌خواند یک اخم عمیقی هم روی پیشانی اش نقش بسته بود.

شروع کردم به نقاشی کردن...

کم کم به آخرای زنگ نزدیک می‌شدیم که معلم (همان مدیر مدرسه) سرش را بلند کرد و با لحن سردی گفت: (بچه‌ها زود زود نقاشی هاتونو بیارید که نمره بدم فقط سریع!!) سریع را با صدای بلندی گفت تا تأثیر کلامش بیشتر شود.

تک تک بچه‌ها می‌رفتند و دفترهای نقاشی‌شان را روی میز معلم می‌گذاشتند و منتظر می‌مانند تا معلم نقاشی‌هایشان را بررسی کند.

در این حین بقیه‌ی بچه‌ها دور من جمع شده بودند و به نقاشی ام نگاه می‌کردند و به به و چه چه شان هیجان درونم را بیشتر و بیشتر می‌کرد. من جزو نفرات آخر بودم، وقتی نوبت من شد با داستان کوچکم دفتر نقاشی بزرگم را برداشتم و با عجله و کلی هیجان و یک لبخند بزرگ سمت معلم رفتم، دفترم را که روی میز گذاشتم، معلم به سرعت دفتر را به سمت خود کشید و اندکی مکث کرد. در یک لحظه استرس تمام هیکل کوچک و ظریفم را

احاطه کرد، با خود گفتم: (یعنی خوشش نیومد؟ چرا؟! نقاشیم خوبه چرا پس، نه نه مطمئنم خوشش میاد و حتی شاید تشویقم کنن)

لبخند ریزی از این تفکرات شیرین بر لبانم نقش بست که ناگهان معلم سرش را به سرعت بلند کرد و گفت: (این چیه کشیدی؟؟؟ اصلاً خوب نیست... برو بشین سر جات. اینجا رو شلوغ نکنید)

و بعد دفتر را پرت کرد گوشه‌ی میز سبز رنگ....

صدای تکه تکه شدن قلبم را شنیدم، آری شنیدم آنقدر واضح که حس کردم صدایش را کل کلاس شنیدبا داستان بی‌رسم دفتر نقاشی ام را که دیگر برایم آن دفتر نقاشی دوست داشتنی نبود، برداشتم و برگشتم سر جای خودم. آخر که آن روز را مثل الان یادم است، بغض بزرگی در گلویم جا خوش کرده بود. چشم‌های بزرگم پر از قطره‌های شفاف اشک شده بود و مژه‌های بلندم را خیس می‌کردند، اما مقاومت می‌کردم که مبدا اشک‌هایم جاری شوند و بچه‌ها من را ببینند و مورد تمسخرشان قرار گیرم... در ذهنم هزاران سوال بی‌جواب شکل گرفته بود: (چرا اینطوری شد؟ کجای کارم اشتباه بود که اینقدر مورد سرزنش قرار گرفتم؟؟ منی که عاشق نقاشی کردنم، غدامو نصف نیمه می‌خورم تا بتونم هر چه بیشتر و بیشتر نقاشی کنم پس چرا؟؟؟) ای کاش بهم صفر میداد ولی اون حرفارو با اون لحن نمیگفت... (زنگ زده شد و همه بچه‌ها با کلی شور و نشاط مشغول جمع کردن وسایل هایشان شدند اما من؟!)

آن روز مثل بقیه روزها برایم خاطره‌ای شیرین نشد، آری آن روز خاطره شد اما خاطره‌ای تلخ، آنقدر تلخ که طعم تلخش را امروز هم میتوانم حس کنم مگر میشود این حجم از تلخی؟!...

میتروسم نقاشی کنم! میتروسم از اینکه نقاشی کنم و بازهمان اخم همان لحن سرد که سرمایش را از آن فاصله هم احساس می‌کردم. وجودم یخ بست از آن سرما...

ای کاش یادمان نرود دنیای کودکان رنگی است نباید مداد مشکی دست‌شان بدهیم و از آنها بخواهیم دنیایشان را رنگی کنند...

هر بار که به آن روز می‌اندیشم با خود چنین می‌گویم: (ای کاش آن روز نقاشی نمی‌کردم... ای کاش...).

مسابقه

علم و پژوهش در بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی

که این راه را با احساس مسئولیت بیشتر و همچون یک جهاد در پیش گیرید. سنگ بنای یک انقلاب علمی در کشور گذاشته شده و این انقلاب، شهیدانی از قبیل شهدای هسته‌ای نیز داده است. به پا خیزید و دشمن بدخواه و کینه‌توز را که از جهاد علمی شما بشدت بیمناک است ناکام سازید.

سردبیر: اکنون از شما مخاطبان گرانقدر می‌خواهم تا بیانیه گام دوم انقلاب را مطالعه کنید و در مسابقه ما شرکت کنید و پاسخ‌های خود را برای ما بفرستید.

مسابقه ای برای همکاران، اساتید و دانشجویان

سوال مسابقه:

من به عنوان یک استاد، معلم و دانشجو معلم انقلابی برای تحقق اهداف بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی چه وظایفی دارم؟ (در یک صفحه بیان کنید).

در پایان مسابقه از ۳ نفر از شرکت کنندگان با اعطای جایزه نقدی تقدیر خواهد شد و متن‌ها در شماره‌های بعدی نشریه به چاپ خواهد رسید.

پاسخ‌های خود را در قالب word و تا یک هفته پس از انتشار نشریه به آدرس‌های زیر ارسال کنید.

ایمیل: K98naseri@gmail.com و یا در تلگرام به آیدی اعلام شده (سردبیر) ارسال کنید.

کرده‌ایم. عقب‌ماندگی شرم‌آور علمی در دوران پهلوی‌ها و قاجارها در هنگامی که مسابقه‌ی علمی دنیا تازه شروع شده بود، ضربه‌ی سختی بر ما وارد کرده و ما را از این کاروان شتابان، فرسنگها عقب نگه داشته بود. ما اکنون حرکت را آغاز کرده و با شتاب پیش می‌رویم ولی این شتاب باید سالها با شدت بالا ادامه یابد تا آن عقب‌افتادگی جبران شود. اینجانب همواره به دانشگاه‌ها و دانشگاهیان و مراکز پژوهش و پژوهندگان، گرم و قاطع و جدی در این باره تذکر و هشدار و فراخوان داده‌ام، ولی اینک مطالبه‌ی عمومی من از شما جوانان آن است

دچار تحریم مالی و تحریم علمی بوده است. ما با وجود شنا در جهت مخالف جریان دشمن‌ساز، به رکوردهای بزرگ دست یافته‌ایم و این نعمت بزرگی است که به‌خاطر آن باید روز و شب خدا را سپاس گفت.

اما آنچه من می‌خواهم بگویم این است که این راه طی شده، با همه‌ی اهمیتش فقط یک آغاز بوده است و نه بیشتر. ما هنوز از قله‌های دانش جهان بسیار عقبیم؛ باید به قله‌ها دست یابیم. باید از مرزهای کنونی دانش در مهم‌ترین رشته‌ها عبور کنیم. ما از این مرحله هنوز بسیار عقبیم؛ ما از صفر شروع

رهبر معظم انقلاب اسلامی ایران در بیانیه گام دوم برای جوانان توصیه‌های اساسی در پرتو امید و نگاه خوش بینانه به آینده داشته اند. یکی از این توصیه‌های ارزشمند در مورد علم و پژوهش است. با هم این قسمت از بیانیه گام دوم انقلاب را می‌خوانیم:

علم و پژوهش: دانش، آشکارترین وسیله‌ی عزت و قدرت یک کشور است. روی دیگر دانایی، توانایی است. دنیای غرب به برکت دانش خود بود که توانست برای خود ثروت و نفوذ و قدرت دویست‌ساله فراهم کند و با وجود تهیدستی در بنیانهای اخلاقی و اعتقادی، با تحمیل سبک زندگی غربی به جوامع عقب‌مانده از کاروان علم، اختیار سیاست و اقتصاد آنها را به دست گیرد. ما به سوءاستفاده از دانش مانند آنچه غرب کرد، توصیه نمی‌کنیم، اما مؤکداً به نیاز کشور به جوشاندن چشمه‌ی دانش در میان خود اصرار می‌ورزیم. بحمدالله استعداد علم و تحقیق در ملت ما از متوسط جهان بالاتر است. اکنون نزدیک به دو دهه است که رستاخیز علمی در کشور آغاز شده و با سرعتی که برای ناظران جهانی غافلگیرکننده بود -یعنی یازده برابر شتاب رشد متوسط علم در جهان- به پیش رفته است. دستاوردهای دانش و فناوری ما در این مدت که ما را به رتبه‌ی شانزدهم در میان بیش از دویست کشور جهان رسانید و مایه‌ی شگفتی ناظران جهانی شد و در برخی از رشته‌های حساس و نوپدید به رتبه‌های نخستین ارتقاء داد، همه‌وهمه در حالی اتفاق افتاده که کشور

خبر قرآنی

در تاریخ ۶ بهمن ماه ، طرح ملی دوشنبه های قرآنی دانشگاه فرهنگیان به میزبانی استان آذربایجان غربی در مسجد سردار ارومیه برگزار شد ؛ همچنین این برنامه بصورت زنده از طریق سامانه LMS و سایت آپارات پخش گردید و برنامه های متنوع قرآنی در این روز اجرا شدند .

فرمان: در شبهای قرآنی، سبیلان مسکنی آذربایجان قرآنی و کرمی

دوشنبه های قرآنی

ردیف	عنوان برنامه	ساعت
۱	اعلام برنامه	۱۷:۰۰
۲	تلاوت آیاتی از قرآن کریم	۱۷:۰۵
۳	سوره قصص و آیه های الهامی	۱۷:۱۰
۴	کتاب بیانان مقام معلول و هنری	۱۷:۱۵
۵	حرف مردم مدبر دانشگاه فرهنگیان کرمانشاه	۱۷:۲۰
۶	مسابقه قرآن	۱۷:۲۵
۷	حرف قرآن و فلسفه تعلیم	۱۷:۳۰
۸	تفسیر موضوعی قرآن کریم	۱۷:۳۵
۹	گوشه های از برآمدت شیخ محمدی کمالی و ادبی	۱۷:۴۰
۱۰	مطرحی منابع و اسبب شناسی تفسیر قرآن کریم	۱۷:۴۵
۱۱	حافظان قرآن و روش های حفظ	۱۷:۵۰
۱۲	دف نوای رحمت : دف نوای و مولودی خوانی	۱۷:۵۵
۱۳	برگه های رسته های قرآنی و سخن آثار دانشمندان	۱۸:۰۰
۱۴	مناجات سوزن حسنه و معارف	۱۸:۰۵
۱۵	اعلام نتیجه مسابقه قرآن و پایان برنامه	۱۸:۱۰

بخش زنده از طریق سامانه LMS و سایت آپارات

زمان : دوشنبه ۹۹/۱۱/۶
از ساعت ۱۷

دعوت به همکاری

جهت همکاری با نشریه پژوهنده از طریق کانال علمی مرکز و راه های زیر می توانید با سردبیر نشریه در ارتباط باشید . منتظر نظرات ، پیشنهادات و آثار ارزشمند اساتید گرامی و دانشجویان عزیز برای پر بارتر شدن نشریه هستیم .

همچنین شرایط کلی ارسال اثر برای نشریه را در اینجا بیان میکنیم :
نوشته تالیفی خود را در word و در یک الی دو صفحه همراه با مشخصات به سردبیر نشریه بفرستید .

از دانشجویان علاقمند به فعالیت در انجمن علمی- پژوهشی و نشریه دعوت می شود ما را در بخش های مختلف یاری دهند تا با کمک یکدیگر فعالیت های گسترده تر انجام دهیم .

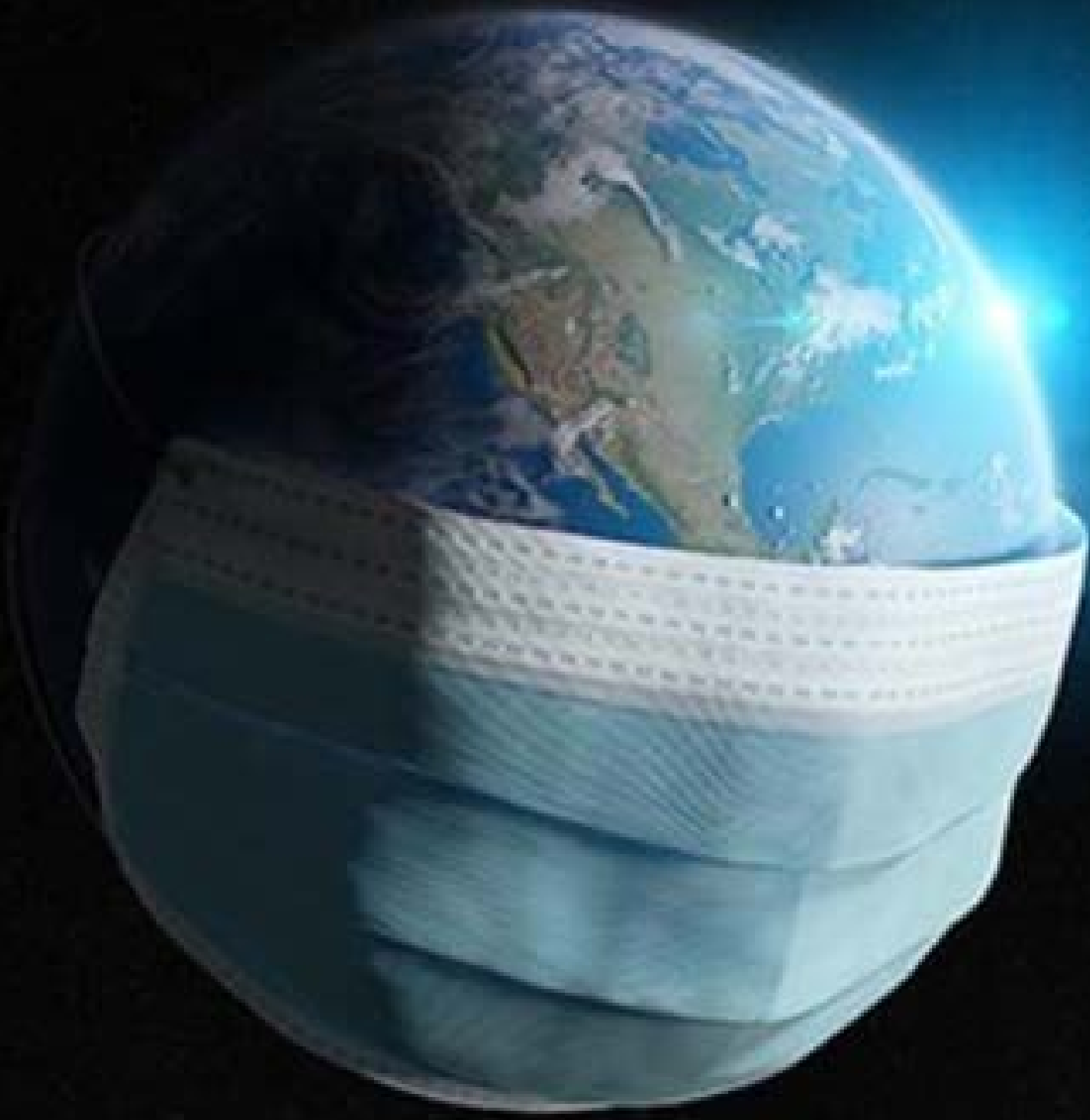
از کانال علمی انجمن علوم تربیتی هم دیدن فرمایید ، مطالب و نکات مفیدی به همت اعضای انجمن علمی در این کانال برای استفاده شما عزیزان قرار میگیرد . علاوه بر این مسابقات گوناگون با اعطای جوایز نقدی و نشست هایی همراه با صدور گواهی برای شما دانشجویان فعال برگزار خواهد شد .

پیشاپیش از همکاری و حضور فعال شما سپاسگزاریم .
راه های ارتباطی با دبیر انجمن :

ایمیل : k98naseri@gmail.com

کانال علمی در تلگرام : @kanalellmi

در پیامرسان بله : @kanalelmi

#ماسک_بزَنیم